

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM SANAT DALI

14. ve 15. İSTANBUL BİENALLERİNDEKİ KOLAJ ve
ASAMBLAJ UYGULAMALARI

Seda ŞAKİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ

KONYA-2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin

Adı Soyadı	Seda ŞAKİR
Numarası	164256001004
Anasanat/ Sanat Dalı	Resim / Resim
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tezin Adı	14. ve 15. İSTANBUL BİENALLERİNDEKİ KOLAJ ve ASAMBLAJ UYGULAMALARI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Seda ŞAKİR

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Seda ŞAKİR		
	Numarası	164256001004		
	Anasanat / Sanat Dalı	Resim / Resim		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ		
Tezin Adı	14. ve 15. İSTANBUL BİENALLERİNDEKİ KOLAJ ve ASAMBLAJ UYGULAMALARI			

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan 14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları başlıklı bu çalışma 25/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ	Danışman	
Doç. Dr. Neslihan KIYAR	Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TÜRE	Üye	

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans Tezimin konusu, 14. ve 15. İstanbul Bienalleri'ndeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamalarıdır. İki yılda bir düzenlenen sanat etkinliği olan İstanbul Bienali, İstanbul'da düzenlenen etkinlikler içerisinde ayrı bir konuma sahiptir.

Bu çalışma resim sanatında yeniliklerin yolunu açarak farklı anlayışların denenmesini sağlayan kolaj ve asamblaj uygulamalarının, Türk resmine olan etkisini ve bu anlamda ülkemizin en önemli uluslararası sanat ve kültür etkinliklerinden biri olan 2015 yılında gerçekleştirilen "Tuzlu Su" isimli 14. İstanbul Bienali ve 2017 yılında gerçekleştirilen "İyi Bir Komşu" isimli 15. İstanbul Bienallerinde yer alan kolaj ve asamblaj çalışmalarının belirlenmesi ve analiz edilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bienalin Türkiye'ye etkileri arasından en önemli katkısı ülke tanıtımında rol almasıdır. Ayrıca yurt dışından katılan sanatçıların Türkiye ye gelmesi ve Türk sanatçıları ile bir arada bulunmaları, farklı anlayışlar ve kültürleri izleyiciye sunmaları önemli etkileri arasında yer almaktadır. Uluslararası İstanbul Bienali Türkiye'de çağdaş sanat etkinlikleri içerisinde öncü ve Türkiye'ye etkinlik turizmi için en büyük platformdur.

Yüksek Lisans Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren ayrıca bana fikirleri ile yardımlarını esirgemeyen lisans ve lisansüstü döneminde ders aldığım bütün hocalarıma, sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ'a, tezimin hazırlanması sırasında beni sabırla maddi ve manevi olarak destekleyen aileme ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen arkadaşlarıma da çok teşekkür ederim.

Seda ŞAKİR

Konya-2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Seda Şakir	
	Numarası	164256001004	
	Anasanat/ Sanat Dalı	Resim / Resim	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ	
Tezin Adı	14. ve 15. İSTANBUL BİENALLERİNDEKİ KOLAJ ve ASAMBLAJ UYGULAMALARI		

ÖZET

Çağlar boyunca her dönemde var olan sanat, ait olduğu dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. En yalın anlamıyla bir iletişim biçimi olan sanat, aynı zamanda dini tasvir, toplumsal eleştiri, gerçekliğin yorumlanması, güzelliğin betimlenmesi, duyguların ifade edilmesi gibi sayısız farklı amaç içinde kullanılmaktadır.

20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan Georges Braque ve Pablo Picasso'nun öncülüğünü yaptığı Kübizm akımıyla birlikte Kolaj tekniği ortaya çıkmıştır. Kolaj tekniği elde bulunan her tür malzemeyi yüzey üzerine yapıştırma ile elde edilir. Asamblaj tekniği ise Marcel Duchamp ve Kurt Schwitters gibi sanatçıların eserlerinde ortaya çıkan, bir teknik olarak birçok malzemenin bir arada kullanıldığı sanat eserini tanımlamaktadır. Çağdaş sanat akımları ve bunun beraberinde gelen teknikler birçok değişim ve gelişime uğrayarak dünya sanatında yer edinmiştir. Bu gelişim süreci içerisinde Bienaller çağdaş sanatın sergileme geleneği olarak ortaya çıkmıştır. Bienallerin gelişim sürecine bakıldığında geçmişten bugüne kadar sayıları hızla artmış ve birtakım değişimler yaşamıştır.

Dünyada bilenen Bienaller arasında ilki olan Venedik Bienali ve art arda gelen Whitney Bienali, San Paulo Bienali, Documenta Bienali, Sydney Bienali, Lyon Bienali gibi birçok Bienaller geçmişten günümüze kadar etkinliklerine devam ettirmektedir. Uluslararası Bienaller arasında dünyadaki en hatırı sayılır sanat etkinliklerinden biri olarak bilinen Uluslararası İstanbul Bienali ülkeye ve sanata önemli katkılar sağlamaktadır. Araştırmada bugüne kadar düzenlenen İstanbul Bienalleri içerisinde 14. ve 15. İstanbul Bienali kapsamındaki sergi mekânları ve katılan sanatçıların bildirilmesi ile birlikte Kolaj ve Asamblaj teknikleri yapan sanatçıların eserleri incelenmiştir.

Kolaj ve asamblaj teknikleri, resim sanatının kapsamını genişleterek, sadece resim değil, mimari ve heykel çalışmaları içerisinde de ele alınabilecek yeni sorunsallara konu olmaya devam etmektedir. Resim sanatında artık malzemenin altında yatan kavramın önemli olduğu ve sanata düşüncenin yön verdiğini görmüş ve artık malzemenin yönlendirdiği el becerisine dayalı sanat yapmak yerine düşüncenin sanatı yönlendirdiği hatta tuval resminde bile düşünsel alt yapı arandığı bir dönemde yaşanmaktadır. Kolaj ve asamblaj tekniklerinin tanımı ve Türkiye’de bu teknikleri uygulayan sanatçılar ve eserlerinin analizlerine yer verilmiştir.

Bienal kavramı dünyadaki uluslararası Bienaller ve Uluslararası İstanbul Bienalinin ülkemize sağladığı katkılara değinilmiştir. Ayrıca araştırmada 14. ve 15. İstanbul Bienaline katılan sanatçılardan Kolaj ve Asamblaj tekniği ile üretilen on beş sanatçının eserlerinin analizine değinilmiştir. Seda Şakir’in eserlerine yer vererek on çalışmasının eser analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde ise elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, Kolaj, Asamblaj, Bienal, İstanbul Bienali.

Seda ŞAKİR

Konya-2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Seda ŞAKİR		
	Numarası	164256001004		
	Anasanat/ Sanat Dalı	Resim / Resim		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ		

Tezin İngilizce Adı Collages and Assemblages in 14 th and 15 th İstanbul Biennials

SUMMARY

The art that existed in all periods throughout the ages reflects the characteristics of the period in which it belongs to. Art, which is a form of communication in its simplest sense, is also used in numerous different purposes such as religious depictions, social criticism, interpretation of reality, depiction of beauty, expression of emotions, as well.

Along with the Cubism art movement led by Georges Braque and Pablo Picasso, which emerged at the beginning of the 20th century, Collage technique emerged. The collage technique is obtained by pasting all kinds of materials on the surface. Assemblage technique, on the other hand, was emerged in the works of artists such as Marcel Duchamp and Kurt Schwitters, and as the art term, it refers to a three-dimensional work in which many materials are brought together. Contemporary art movements and the accompanying techniques have gained a place in world art by being undergone many changes and developments. During this development process, biennials emerged as a tradition of exhibiting contemporary art. Looking at the development process of biennials, their numbers have increased rapidly and undergone some changes from the past to the present.

Many biennials such as the Venice Biennale, which is the first among the biennials known in the world, and sequential the Whitney Biennial, the San Paulo Biennial, the Documenta Biennale, the Sydney Biennale, and the Lyon Biennale continue their activities from the past to the present. The International Istanbul Biennial, known as one of the most prestigious biennials in the world, provides significant contributions to the country and the art. In this study, the works of artists who performed collage and assemblage techniques were examined along with the presentation of the exhibition venues and the participated artists within the scope of the 14 th and 15 th Istanbul Biennials among the Istanbul Biennials organized until today.

General information is given in the first chapter of the study. The aim of the study, its sub-problems, assumptions, limitations and method is explained in the first chapter. In the second chapter, the definition of collage and assemblage techniques, and the analysis of artists who apply these techniques in Turkey and their works are included. In the third chapter of the study, the concept of biennial, international biennials in the world and the contributions of the International Istanbul Biennial to our country were mentioned. Furthermore, in the study, the analysis of the works of the 14 artists which were produced with the collage and assemblage technique by the artists who participated in the 14 th and 15 th Istanbul Biennials was mentioned. In the fourth chapter, with giving coverage to works of Seda Sakir, the artwork analysis of her ten works was made. In the conclusion chapter of the study, on the other hand, the obtained findings were interpreted.

Key words: Contemporary Art, Collage, Assemblage, Biennial, İstanbul.

Konya-2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa- No

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖZET.....	iv
SUMMARY	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	x
RESİMLER LİSTESİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM - GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu.....	1
1.2. Alt Problemler	1
1.3. Amaç	2
1.4. Önem	2
1.5. Sayılılar (ön kabuller).....	2
1.6. Sınırlılıklar	3
1.7. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	3
1.8. Yöntem	3
1.9. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	4

İKİNCİ BÖLÜM – KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2. Kolaj ve Asamblaj.....	5
2.1. Kolaj.....	5
2.2. Asamblaj.....	8
2.3. Çağdaş Türk Resim Sanatında Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları Yapan Sanatçılar ..	14
2.4. Bienalin Tanımı ve Tarihsel Süreci	21
2.5. İstanbul Bienalinin Kuruluşu ve İKSV'nin Önemi	25
2.6. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinin Mekânları ve Katılan Sanatçılar.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR VE YORUM

viii

3.1. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinde Sergilenen Kolaj ve Asamblaj Eserlerinin Analizi .39	53
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – UYGULAMA ÇALIŞMALARI	
4. Seda ŞAKİR’ in Sanat Anlayışı ve Eserlerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları	54
SONUÇ.....	65
KAYNAKÇA.....	69
EK-1	79
SANATÇI BİYOGRAFİLERİ	79
EK-2	89
Özgeçmiş	95

KISALTMALAR VE SİMGELER

AKÜKT	: Ahşap Kabine Üzerine Karışık Teknik
DÜF	: Duvar Üzerine Fresk
İKSV	: İstanbul Kültür Sanat Vakfı
KM	: Karışık Medya
KT	: Kolaj Tekniği
KUKT	: Kâğıt Üzerine Karışık Teknik
KÜA	: Kumaş Üzerine Akrilik
KÜKT	: Kumaş Üzerine Karışık Teknik
STT	: Sanat Tanıtımı Topluluğu
TÜAB	: Tuval Üzerine Akrilik boya
TÜYB	: Tuval Üzerine Yağlı Boya

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa-No
G 1. Kurt Schwitters, "Difficult (Zor)", 1942-3, KT.....	5
G.2. Pablo Picasso Şişe, "Bardak ve Keman" 1912-13 KT.....	6
G 3. Pablo Picasso, "Bambu Sandalyeli Natürmort", 1912, KT.....	7
G 4. Jasper Johns, "Aptalın Evi", 1962, TÜKT.	8
G 5. Pablo Picasso, "Gitar" 1912, KT.	9
G 6. Jean Arp, "Tristan Tzara'nın Portresi", 1916, KT.....	10
G 7. Francis Picabia, "Kibritli Kadın", 1920, TÜKT.	11
G 8. Robert Rauschenberg, "Allegory", 1959–60, TÜKT.	11
G 9. Robert Rauschenberg, "Yatak", 1955, TÜKT.....	12
G 10. Burhan Doğançay, "Mavi Senfoni", 1987, TÜKT.	14
G 11. Zeki Faik İzer, "Kompozisyon", 1975, TÜKT.	15
G 12. Hüsamettin Koçan, "Yüz Göz Resimleri" serisinden, 2009, TÜKT.	16
G 13. İnci Eviner, "Gövde Coğrafyası", 1995, TÜKT.	17
G 14. Altan Gürman, "Montaj 5", 1967, KT.	18
G 15. Şükrü Aysan, "Urbi et Orbi" 1985-6, KT.	18
G 16. Bedri Baykam, "Demokrasi Kutusu", 1987, KT.	19
G 17. Ahmet Güneştekin, "Yüzleşme", 2012, KT.	20
G 18. Kutluğ Ataman, "Sakıp Sabancı'nın Portresi", Venedik Bienali, 2015, KT....	21

G 19. Arthur Bispo do Rosário, 55. Venedik Bienali Arsenale Ana Pavyonu, 2013.	22
G 20. Installation view of the 2014 Whitney Biennial, 2014.	23
G 21. 1. Uluslararası İstanbul Bienali, "Çağdaş sanat sergileri", 1987.	25
G 22. 2. Uluslararası İstanbul Bienali, 1989.	26
G 23. 3. Uluslararası İstanbul Bienali, "Kültürel Farklılığın Üretimi" 1992.	26
G 24. 4. Uluslararası İstanbul Bienali, "ORIENT/ATION–Paradoksal Bir Dünyada Sanatın Görünümü"1995.	27
G 25. 5. Uluslararası İstanbul Bienali, "Yaşam, Güzellik, Çeviriler/Aktarımlar ve Diğer Güçlükler Üstüne", 1997.	27
G 26. 6. Uluslararası İstanbul Bienali, " Tutku ve Dalga", 1999.	28
G 27. 7. Uluslararası İstanbul Bienali, "Egokaç—Gelecek Oluşum için Egodan Kaçış", 2001.	29
G 28. 8. Uluslararası İstanbul Bienali, " Şiirsel Adalet", 2003.	29
G 29. 9. Uluslararası İstanbul Bienali, "İstanbul", 2005.	30
G 30. 10. Uluslararası İstanbul Bienali, " İmkânsız Değil, Üstelik Gerekli: Küresel Savaş Çağında İyimserlik", 2007.	30
G 31. 11. Uluslararası İstanbul Bienali, " İnsan Neyle Yaşar? ",2009.	31
G 32. 12. Uluslararası İstanbul Bienali, " İsimsiz", 2011.	32
G 33. 13. Uluslararası İstanbul Bienali, " Anne, ben barbar mıyım? ", 2013.	32
G 34. 14. Uluslararası İstanbul Bienali, "TUZLU SU: Düşünce Biçimleri Üzerine Bir Teori", 2015.	33

G 35. 15. Uluslararası İstanbul Bienali, "İyi bir komşu", 2017.	34
G 36. Anna Boghiguian, "The Salt Traders", 2015, KT.....	39
G 37. Aslı Çavuşoğlu, "Kırmızı/Kırmızı", 2015, KT.....	40
G 38. Elmas Deniz, "Panoramanın Altında", 2012, KT.....	41
G 39. Deniz Gül, "İhlamur Ağacı", 2015, KT.	42
G 40. Lungiswa Gqunta "Çimen", 2016, KT.....	43
G 41. Nijideka Akunyili Crosby, "Beautiful Ones", 2014, KÜKT.....	44
G 42. Alejandro Almanza Pereda, "Boşluk Korkusu", 2010, DÜKT.....	45
G 43. Gözde İlkin, "Devrik Ev", 2017, KÜKT.....	46
G 44. Monica Bonvicini, "Bayıltılmış", 2017, DÜKT.....	47
G 45. Latifa Echakhch, "Silinen Kalabalık", 2017, DÜKT.....	48
G 46. Victor Leguy, "Görünmez Sınırlar İçin Yapılar", 2016, KT.....	49
G 47. Ali Taptık, "Dostlar ve Yabancılar", 2017, DÜKT.....	50
G 48. Yonamine, "Siyaha Geri Gitmek", 2015, KÜKT.....	51
G 49. Marc Dion, "İstanbul'un Sanatçı Otları", 2017, AÜKT.....	52
G 50. Henrik Olesen, "Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, Işıklar", 2017, KT.....	53
G 51. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.....	55
G 52. Seda Şakir, "Yeniden Mona Lisa", 2019, KÜKT.....	56
G 53. Seda Şakir, "Pembe Küpeli Kız", 2019, KÜKT.....	57
G 54. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.....	58

G 55. Seda Şakir, "Bir Çift Göz", 2019, KÜKT.	59
G 56. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.	60
G 57. Seda Şakir, "Gece", 2019, KÜKT.	61
G 58. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.	62
G 59. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.	63
G 60. Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, KÜKT.	64

BİRİNCİ BÖLÜM- GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Kolaj ve Asamblaj teknikleri resim sanatında çok eski tarihlere dayanmasına karşın, Kübizm akımı ile beraber bugün çağdaş sanatta önemli noktalara geldiği görülmektedir. İstanbul Bienali, sadece Türkiye'den değil birçok farklı ülkeden güncel sanatçıların uluslararası alanda tanınmaları ve çeşitli etkinliklere davet edilmeleri konusunda önemli bir rol oynamaktadır.

Tez konusu "14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları" olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda uluslararası büyük bir sanat platformu olan Bienaller, iki yılda bir düzenlenerek izleyiciye birçok sanatçıyı takip etme olanağı sunduğu görülmektedir. Bienaller ülkenin sanatsal anlamda Prestijini attırırken, kültürel anlamda da şehrin birçok mekânları kullanılarak geniş çaplı bir sanat etkinliği olma özelliğini taşımaktadır. Kolaj ve Asambla teknikleriyle öne çıkan sanatçılardan Anna Boghiguian, Aslı Çavuşoğlu, Elmas Deniz, Deniz Gül, Lungiswa Gqunta, Njideka Akunyili Crosby, Alejandro Almanza Pereda, Gözde İlkin, Monica Bonvicini, Latifa Echakhch, Victor Leguy, Ali Taptık, Yonamine, Mark Dion, Henrik Olesen'in eserleri analiz edilmiştir.

1.2. Alt Problemler

Tez konusu "14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları" olarak belirlenmiştir. Bu başlık altında aşağıdaki sorulara yanıt alınacaktır.

— Tarihsel süreç içerisinde Kolaj ve Asamblajın ortaya çıkışı ve özellikleri nelerdir?

— Dünya'da ve Türkiye'de düzenlenen İstanbul Bienallerinin genel özellikleri nelerdir?

— Türkiye’ de yapılan 14. ve 15. Uluslararası İstanbul Bienali’nin yapıldığı mekânlar, sanatçı katılımı, kolaj ve asamblaj tekniği ile sergilenen eserler nelerdir?

1.3. Amaç

"14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları" konulu yüksek lisans tez çalışmasının amacı;

1. Dünya sanatında yer alan Bienaller ve İstanbul Bienali’nin önemini ortaya koymak.
2. Kolaj ve Asamblaj tekniklerinin dünya sanat akımlarındaki yeri ve hangi sanatçılar tarafından nasıl uygulandığını belirlemek.
3. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinde yer alan Kolaj ve Asamblaj uygulamaları yapan sanatçıları tespit etmek ve eserlerini analiz etmektir.

1.4. Önem

"14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında, çağdaş sanat içinde Bienal kavramı, İstanbul bienalinin önemi, 14. ve 15. İstanbul bienaline katılan sanatçıların eserlerinin incelenmesi, kolaj ve asamblaj tekniklerinin ortaya çıkışından bu yana dünya sanatına getirdiği bakış açısının ortaya konulması resim sanatı literatürüne sağlayacağı katkı bakımından önemli bulunmuştur.

1.5. Sayılılar (ön kabuller)

Basılı kaynaklarda ve sanal kaynaklardan ulaşılan ilgili görsellerin tarihleme aidiyet gibi eser künye bilgilerinin doğru olduğu kabul edilmiştir. Bu araştırmada, konu ile ilgili Literatür, kitap, dergi, makale, internet kaynakları, konu ile ilgili ulaşılan görsel verilerin, tarihleme ve künye bilgilerinin gerçeği yansıttığı kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

Tez konusu "14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları" olarak belirlenmiştir. İstanbul Bienalinin kuruluşu ve İKSV'nin önemi, Kolaj ve Asamblaj tekniklerinin dünya sanat akımlarındaki yeri ve önemli sanatçıları, 14. ve 15. İstanbul bienaller'inin mekânları, 14. ve 15. İstanbul bienaller'ine katılan Kolaj ve Asamblaj uygulamaları yapan sanatçılardan on beş eserin analizi alanındaki etkileriyle sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Uluslararası İstanbul Bienali etkinliklerinde, kolaj ve asamblaj uygulamaları yapan sanatçılar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın evreni içerisinden, araştırma konusundaki istikrarlı tutumları nedeniyle seçilen Burhan Doğançay, Zeki Faik İzer, Hüsamettin Koçan, İnci Eviner, Altan Gürman, Şükrü Aysan, Bedri Baykam, Ahmet Güneştekin kolaj ve asamblaj tekniklerine ait örnekler içeren eser örnekleri Türk resim sanatına ait örneklemi oluşturmaktadır. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinden seçilen sanatçılardan Anna Boghiguian, Aslı Çavuşoğlu, Elmas Deniz, Deniz Gül, Lungiswa Gqunta, Njideka Akunyili Crosby, Alejandro Almanza Pereda, Gözde İlkin, Monica Bonvicini, Latifa Echakhch, Victor Leguy, Ali Taptık, Yonamine, Mark Dion, Henrik Olesen'in kolaj ve asamblaj tekniklerine ait etkiler taşıyan eser örnekleri Dünya ve Türk resim sanatındaki örneklemi oluşturmaktadır.

1.8. Yöntem

Tez çalışmasında konu ile ilgili Literatür taraması yurtiçi kütüphanelerde ve İstanbul Bienalleri katalog ve kitaplarından yararlanılarak, uygun metinler, örnek resimler alınmıştır. Tez veri merkezinde benzeri tez örneklerine bakılarak konu ile ilgili analizler sonucu destekleyici bilgiler kullanılacaktır. Seçilen on beş eserin

biçimsel ve içerik analizi yapılmıştır. Konu ile ilgili dokümanlar internet kanalıyla da temin edilmiş, araştırma ve incelemeler yapılmıştır.

1.9. Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Uluslararası İstanbul Bienali kapsamında geçmişten bugüne kadar yapılan birkaç teze rastlanmıştır.

Nazmi Eroğlu'nun "Çağdaş Sanat Etkinlikleri ve Türkiye Turizmi Bağlamında 13. İstanbul Bienali İncelemesi" isimli Tez çalışmasında Bienaller etkinlik turizmi içerisinde incelenmiştir.

Naciye Bozdoğanın "Uluslararası İstanbul Bienalinin Türk Sanat Ortamındaki Rolü" isimli Tez çalışmasında Türk sanatçılara ait çalışmalar değerlendirilmiş, yabancı sanatçılar isim olarak geçmiş ve sadece birkaç örnek çalışmaya yer verilmiştir.

Sibel Gün'ün "Uluslararası İstanbul Bienali Tarihçesi" isimli Tez çalışmasında Uluslararası İstanbul Bienali'nin başlangıcından günümüze kadar geçirdiği evreleri incelenmiştir.

14. İstanbul Bienallerinin katalogunda Bienale katılan sanatçıların bir kısmına yer verilmiştir. 15. İstanbul Bienal'ine katılan tüm sanatçılar ve eserleri katalogda yer almıştır. İstanbul Bienallerinde Kolaj ve Asamblaj uygulamaları hakkında başlıca bir çalışmaya rastlanmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM – KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2. KOLAJ ve ASAMBLAJ

2.1. Kolaj

Kelime anlamı olarak Kolaj; Fransızca yapıştırmak anlamına gelen "coller" kelimesinden türetilmiştir. Kolaj elde bulunan her tür malzemeyi yüzey üzerine yapıştırmayla elde edilmektedir. "*Örneğin; gazete kâğıdı, kumaş, duvar kâğıtları, afişler, fotoğraflar vb. hazır malzemelerin bir pano ya da tuval düzlemine uygulanmasıyla oluşturulan bir yöntemdir*" (Eczacıbaşı 2, 2008: 890). Kolaj, birbirleriyle ilişkisiz, hatta aykırı olan bazı yapıların, malzemelerin bir araya getirilip alışılmıştın dışında bir anlayışla sunulmasıyla izleyicide şaşkınlık etkisi yaratır (Öztürk, 2011: 3).

Görsel-1: Kurt Schwitters, "Difficult (Zor)", 1942-3, KT ("Sanal", 2018).

Plastik sanatlarda estetik anlamda Kolajı ilk olarak Kübistler kullanmıştır. Öncü Kübistler, bu teknikleri kullanarak sanatın üstündeki gizem perdesini yırtma, sanatı yeniden dünyevileştirme arayışı içinde olmuşlardır (Smith, Akt: Öztürk, 2011: 9). Modern sanatın özelliklerinden birisi de sürekli yeni ve özgün eser üretme arayışıdır. Bu nedenle Kullanılan teknikler ve ifadelerdeki sürekli yenilik modern

dönemde sanat akımlarının peş peşe ortaya çıkmasına neden olmuştur. Diğer yeni sanat akımları gibi Kolaj da sanatsal anlatım aracı olarak ortaya çıktığı dönemin özelliklerini yansıtmaktadır (Yılmaz, 2015: 187).

Artık sanatçılar için gerçek nesnenin benzerini yapmak bir amaç olmaktan çıkarak, sanatçı neyi anlatmak istiyorsa o duygunun ifade bulduğu nesnelere malzeme yerine geçmiştir. Modernizm ile birlikte nesneye karşı böylesi yönelişin ilk izleri Kübizmde görülmektedir. Dolayısıyla böylesi bir durum sanatın giderek doğacı bir anlayıştan uzaklaşması ve sonucunda sanatçının düşünce özgürlüğüne kavuşmasına yol açmıştır.

Görsel-2: Pablo Picasso "Şişe, Bardak ve Keman" 1912-13 KT. ("Sanal", 2018)

Picasso, "Şişe, Bardak ve Keman" (Görsel-2) adlı Kolaj çalışmasında resmin bazı yerlerine gazetelerden parçalar yerleştirmiştir. Bir kısmı gazetenin üzerine diğer bir kısmı da resim zeminine gelen kurşun kalemle keman çizmiş, kemanın bir bölümüne de ahşap görünümlü bir biçim yerleştirmiştir. Resmin solunda gazeteden şişe biçiminde parça yer almaktadır. Resmin tam ortasında bulunan bir gazeteden kesilmiş journal yazısı gazeteyi ifade etmektedir. Birbiriyle ilişkisiz düzenlenen tüm bu malzemeler içerisindeki bütünlük renkle sağlanmıştır (Güneş, 2013: 17).

Fransız ressam Georges Braque ve İspanyol ressam Pablo Picasso, bir devrimsel harekette bulunarak Kolaj tekniğini kullanmışlardır. Bundan sonra Kolaj tekniği ile yapılan çalışmalar bir tasarım değil, bir somut obje olarak yapılmıştır. Yeni teknikler Kübizm'in gelişmesiyle birlikte yayılmış, daha sonra Dadaizm,

Sürrealizm, Pop-Art ve son yıllarda ortaya çıkan yeni sanat akımları tarafından kullanılmış ve böylece sanat kendini sınırsız tam bir özgürlüğün içinde bulmuştur (Erdoğan, 2007: 12).

Görsel-3: Pablo Picasso, "Bambu Sandalyeli Natürmort", 1912, K.T ("Sanal", 2018).

Sanatçının, Bambu Sandalyeli Natürmort (Görsel-3) eserinde resmin üst bölümünde anlaşılması güç kırık ayna izlenimi veren, parçalanmış nesnelere yağlı boya ile betimlemiştir. Sanatçı resmin sağ bölümünde yer yer sarı, sol bölümde ise siyah ve gri tonlarını kullanmıştır. Resmin alt bölümünde sandalyeyi anlatan delikli görünümlü malzeme parçası yapıştırmış ve oval biçimli tuvalin etrafını bir halatla çevrelemiştir.

2.2. Asamblaj

"Asamblaj diğer adıyla 'birleştirme', çeşitli öğelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan üç boyutlu sanat yapıtı anlamına gelmektedir" (Eczacıbaşı 1, 2008: 142). Asamblaj tekniği kolajda olduğu gibi sanatçıların farklı anlatım arayışlarının sonucunda uygulanmaya başlanmıştır.

Geleneksel sanat eserinin meydana getirilmesinde uygulanan boyama, çizme resmetme ve yontma gibi eylemleri reddederek, sanat dışında farklı amaçlarla üretilen sanayi ürünleri veya doğal malzemelerin çoğunlukla değiştirmeden yeni bir düzen içirişinde değerlendirilerek asamblaj oluşturulmaktadır. Kolaj tekniği gibi asamblaj tekniğinin de örneklerine tarih boyunca rastlanmaktadır. İlkel kabilele kültürlerinde törenler için yapılan heykeller ve masklar; kemik, boncuk, kumaş gibi çeşitli malzemelerle süslenerek asamblaj tekniğine eski çağlardan örnek verilebilir. Kolajın üç boyutlusu anlamına da gelen bu teknik, aynı kolaj gibi bilinçli olarak kübizimde sanatsal amaçla ilk kez kullanılmaya başlanmıştır (Güneş, 2013: 10-11).

Görsel-4: Jasper Johns, "Aptalın Evi", 1962, TÜKT, ("Sanal", 2018).

Pablo Picasso'dan etkilenen diğler sanatçılar, özgürce malzeme ve teknik arayışına girerek, anlatım biçimlerini kuralsız ve ilkesiz bir şekilde yapmaya başlamışlardır. Asamblaj, Kolaj tekniğinin bünyesinde yavaş yavaş gelişip, ayrı bir teknik olmaya başlamıştır. Yeni malzemeler, yeni teknikleri geliştirmiş, metal malzemelerin kullanılmasıyla birlikte kaynak denilen yeni bir teknik ortaya çıkmıştır. Bu teknik, birçok sanatçının işine yaramıştır. Bu tekniğin olanaklarıyla Picasso birçok hurda yığını bir araya getirerek çalışmalar yapmış olup, yüzeyde renk ve dokuyla bütünleştirmiştir (Erdoğan, 2007: 24).

Görsel-5: Pablo Picasso, "Gitar" 1912, KT, ("Sanal", 2018).

Picasso Asamblaj tekniğini bir akım içinde sanatsal amaçla tabaka metal ve tel kullanarak 1912 yılında yaptığı "Gitar" (Resim-5) adlı asamblajı ile ilk kullanan sanatçısıdır. Sanatçının eserde kullandığı hurda teneke ve tel aslında sanatsal amaçlar için üretilmemiştir. Sanatçı malzemeleri kimliklerini kaybettirmeden kendi bağlamından alarak bir sanat eseri oluşturmak için bir araya getirmiştir (Güneş, 2013: 20).

Görsel-6: Jean Arp, "Tristan Tzara'nın Portresi", 1916, KT, ("Sanal", 2018).

Asamblaj ve Kolaj tekniği Kübizmde kullanıldığında, hiçbir estetik kaygısı olmadan arayış içinde olan bu sanatçılar, günlük kullanım eşyasının sanat objesini olmasını savunmadan, gelişigüzel bir şekilde kullanmışlar ve Kübizmin cesaretli, yenilikçi sanat anlayışından etkilenen Dadaizm, Sürrealizm, Pop Art ve Yeni Sanat akımlarında yer alan sanatçılar, yeni teknik ve malzemelerden yararlanarak çalışmalar da bulunmuşlardır (Lynton, Akt: Erdoğan, 2007: 24).

Dada hareketi 1916'da Zürih'te başlamış ve daha sonra Paris ve New York'ta da görülmektedir. Zürih, I. Dünya Savaşı'nın getirdiği yoksulluğun, açlığın, sefaletin, savaşın beraberinde gelen ölüm korkusunun ve dehşet duygularının sığınma yuvasıdır. Dadacıların en büyük özellikleri arasında, sanat ile yaşam arasındaki sınırlılıkları kaldırmak hatta yok etmektir. Dadacılar belirli bir üslup ya da örgüt birliği olmaksızın benimsediği yeni sanat değerleri içinde, amaçları; yeni bir anlatım yolu aramak değil, sanata karşı bir tavır almaktır (Tunalı, 2008: 200).

Görsel-7: Francis Picabia, "Kibritli Kadın", 1920, TÜKT, ("Sanal", 2018).

Dadaist sanatçılardan Picabia, Kibritli Kadın (Görsel-7) adlı eserinde yapay nesnelere yapıştırarak yaptığı Kolajlar da yaşamın ayrılmaz parçaları haline gelen makinelerin artık insan ruhunu tamamen ele geçirdiğini anlatmak istemiştir. Portre ve manzara resimlerinde de yapan sanatçı aynı zamanda hazır malzemeler ekleyerek kolajlar yapmıştır. Sanatçının Kibritli Kadın isimli resminde kibrit, düğme ve tel toka kullanan sanatçı, manzara resimlerinde de tüy, kibrit, makarna vb. hazır nesnelere kullanmıştır.

Görsel-8: Robert Rauschenberg, "Allegory", 1959-60, TÜKT, ("Sanal", 2018).

1950'li yılların sonlarına doğru ortaya çıkan Pop Art akımı, ismini daha önce sanatın konusu olmamış sıradan eşyaların betimlemesinden almaktadır. "Popüler" sıfatının kısaltması olan Pop sözcüğü 1955' yılında İngiliz eleştirmeni Lawrence Alloway, Londralı sanatçıların yapıtlarıyla ilgili olarak kullanılmıştır (Batur, Akt: Demir, 2011: 8,9.). Pop Art sanatçıları fotoğraflar, konserve kutuları, elektrik malzemeleri ve hurda gibi nesnelere kullanmışlardır. Toplumsal olguları yansıttığı ve anlaşılabilir simgeleri kullandıklarından dolayı kabul edilmiş ve kültürel bir olgu haline gelmiş olan Pop Art'ın oluşumunda, Dadaizm akımının etkisi olmuştur (Lynton, Akt: Demir, 2011: 9,10).

Görsel-9: Robert Rauschenberg, "Yatak", 1955, TÜKT, ("Sanal", 2018).

Ünlü Pop Art sanatçısı olan Robert Rauschenberg, Amerikada ortaya çıkan Pop Art hareketinin yeni arayışlar içerisine girmesiyle kenidni popüler kültürün içerisinde bulan sanatçılar için bir dönüm noktası haline gelmiştir. Robert Rauschenberg'in eserleri genç kuşakların yararlanabileceği önemli eserler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda "Yatak" ismini verdiği eserde gerçek malzemeleri kullanan sanatçı, yastık yorgan ve çarşaf gibi hazır bulduğu eşyaları kullanmıştır. Robert Rauschenberg, boya ile hazır buluntu nesnelere birlikte yer vermiş olduğu Kolaj ve Asamblaj tekniğinde eserler üretmiş ve sanatçının rastlantısallığa da vurgu yapmış olduğu çalışmaları arasında yer alır.

2.3. Çağdaş Türk Resim Sanatında Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları Yapan Sanatçılar

Türk resminde kompozisyonun bir parçası olarak geleneksel malzeme anlayışı dışında farklı malzeme kullanan birçok sanatçı bulunmaktadır. Soyut Kolajlarıyla dikkat çeken bu isimler; Burhan Doğançay, Zeki Faik İzer, Hüsamettin Koçan, Altan Gürman, Şükrü Aysan, Bedri Baykam, Ahmet Güneştekin gibi sanatçılar Kolaj ve Asamblaj tekniklerini kullanarak genç sanatçılara öncülük etmişlerdir.

Görsel-10: Burhan Doğançay, "Mavi Senfoni", 1987, TÜKT, ("Sanal", 2018).

Burhan Doğançay'ın "Mavi Senfoni" (Görsel-10) adlı eseri 166x368 cm boyutlarında olup tuval üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmanın geneline bakıldığında mavi beyaz ve siyah renklerin hâkim olduğunu, yer yer küçük boyutlarda kırmızı renklerin serpiştirildiğini görmekteyiz. Çalışmanın arka yüzeyini siyaha boyamış, bu yüzey üzerine ise bükülerek üç boyut kazanmış kâğıt parçalarını tuvalin üzerine yapıştırmıştır.

Doğançay'ın eseri siyah zemin üzerine farklı boyutlarda çok sayıda mavi koni betimlenmiştir. Sanatçı renkli kâğıtları kıvrırarak yaptığı konileri boyayarak bir arada

kullanmış olduğu çalışmasında mekân olgusu ve perspektif yer almaz. Gazete ve dergilerden alınan sayfaların kullanıldığı resmin esin kaynağı, Sultanahmet Camii'nin içindeki mavi İznik çinileridir. Bu parça parça alınan kâğıtlar tuval düzlemine rastlantısal olarak yerleştirilmiş, kendine özgü bir biçimde yorumlamıştır. Serinin en yetkin örneklerinden biri olan resim Kasım 2009'da Antik A.ğ. Tarafından İstanbul Swisotel'de düzenlenen " 258. Çağdaş Sanat Eserleri Müzayedesinde KDV hariç 2 milyon 200 bin TL'ye alıcısını bularak, Türkiye'de, yaşayan bir ressamın ait en pahalı eser olma özelliğini taşımaktadır (Demir, 2011: 58).

Doğançay, gündelik yaşamda kullandığımız nesnelere de yerleştirerek yüzeyden taşan eserler üretmek için asanblaj tekniğini kullanmıştır. Sanatçı resimlerinde tuval üzerine yerleştirmiş malzemelerini boya ile gölgeler yaparak oluşturmuştur (Güneş, 2013: 100).

Görsel-11: Zeki Faik İzer, "Kompozisyon", 1975, TÜKT, ("Sanal", 2018).

1905 yılında İstanbul'da doğan sanatçı, 1923 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'nde öğrenim görmüş, Hikmet Onat ve İbrahim Çallı gibi hocaların öğrencisi

olan sanatçı, 1928-1932 yıllarında Paris'te André Lhote ve Otto Friesz Atölyelerin de resim eğitimini tamamlamıştır (Sanal-1, 2014).

Zeki Faik İzer, "Kompozisyon", (Görsel-11) adlı eseri 42x35 cm boyutlarında olup tuval üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmanın fonuna bakıldığında mavi renk tonlarının hâkim olduğu görülmektedir. Eserin orta kısmında yer alan ve karmaşık bir şekilde kurgulanmış kâğıt parçaları üst üste gelecek şekilde yerleştirilmiş doğal bir izlenim verilmiştir. Estetik kaygıyla yapılan eserde mavi, siyah, gri, beyaz, sarı, yeşil ve pembe tonlarının hâkim olduğu görülmektedir.

Görsel-12: Hüsamettin Koçan, "Yüz Göz Resimleri", 2009, TÜKT, ("Sanal", 2018).

Hüsamettin Koçan'ın, "Yüz Göz Resimleri", (Görsel-12) serisinden olan bu çalışma 2009 yılında, tuval üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmanın arka fonunda beyaz renk kullanılmıştır. Resmin tam ortasına yerleştirilen kâğıttan kesilen, bir portre yer alır. Bu portre siyah renkte olup portreye bir çift göz yerleştirilmiş ve burun kısmında beyaz ve kırmızı renkte leke bulunur. Portrenin sağ ve sol yanlarında çıkıntılar yer alır ve başının üzerinde yer alan sarı, yeşil, kırmızı, mor ve mavi gibi

renler kullanılmıştır. Portre üzerinde geometrik şekiller ve desenler yer alır. Eserde perspektif ve mekân olgusu görülmemektedir.

Sanatçının, seçtiği konular genellikle Anadolu nun geleneksel sanatlardan esinlenmiş bu temalardan yola çıkarak eserlerini bu şekilde üretmiştir. Resminde yer alan koyu renkteki portre kâğıttan kesilerek taval üzerine yapıştırmıştır. Malzemeleri üst üste kullanan sanatçı tahta kaleden topladığı süslü altın pullar, yaldızlar, masa örtüleri raf kâğıtları ile yaptığı eserlerindeki üst üstelik anlayışı resimlerinin özgün dilini oluşturmaktadır.

Görsel-13: İnci Eviner, "Gövde Coğrafyası", 1995, TÜKT, ("Sanal", 2019).

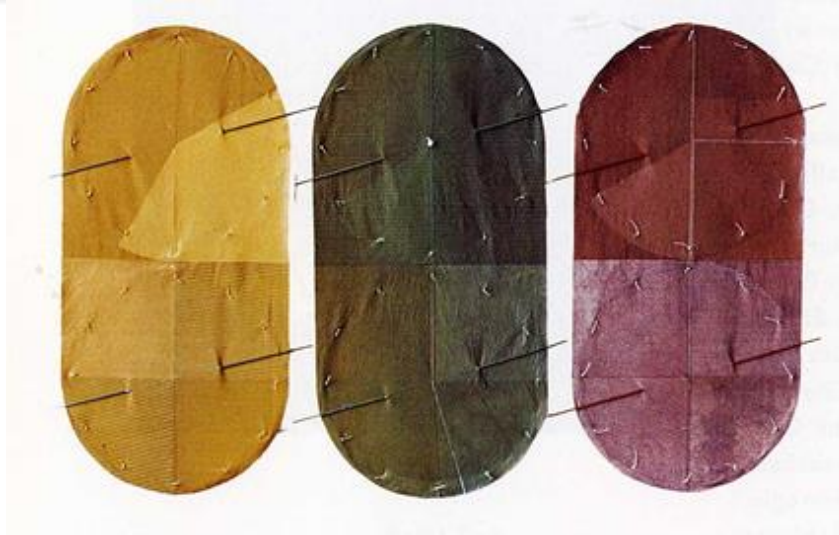
İnci Eviner, Kolaj ve Asamblaj tekniğiyle eserler üretmiş ve çalışmalarında çoğunlukla malzeme kullanmaktadır. Sanat hayatının başlarında yağlı boya resimler yapan sanatçı daha sonra malzemeye yönelmiştir. Bu malzemler arasında tuval yerine tahta kullanmış ve deri, giysi, bakır asfalt gibi nesnelere tahta zemin üzerine yapıştırmıştır.

"Gövde Coğrafyası" isimli eserinde sanatçı, beden ve kimlik temalı konular üzerinde çalışmaktadır. Heykelimsi nesnelere gibi görünen bu eserler de kadın bedeninin deki erkek hegemonyasını anlatmak istemiştir (Güneş, 2013: 118, 119).

Görsel-14: Altan Gürman, "Montaj 5", 1967, KT, ("Sanal", 2019).

Altan Gürman'ın, "Montaj 5" (Görsel-14), adlı eseri, 1967 yılında karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmada tuval yerine tahta malzemesi kullanılmıştır. Bu tahta malzemenin üzerine dikenli tel monte edilmiş, kırmızı beyaz çizgilere sahip beş adet malzeme çivi ile tahtanın üzerine yerleştirilmiştir. Bu çalışmada sanatçı selülozik boya kullanmış ve asablaj tekniğini ile eserini üretmiştir.

Görsel-15: Şükrü Aysan, "Urbi et Orbi" 1985-6-1985, KT, ("Sanal", 2018).

Şükrü Aysan, "Urbi et Orbi" (Görsel-15), adlı eseri 1985-1986-1985 yıllarında karışık teknikle yapılmıştır. Sarı yeşil ve bordo renklerinin hâkim olduğu çalışma üç

ayrı bölümden oluşmuştur. Paris'te resim ve serigrafi alanlarında eğitim almış olan sanatçı, kolaj ve asamblaj tekniği içerisine giren çalışmalar üretmiştir.

Görsel-16: Bedri Baykam, "Demokrasi Kutusu", 1987, KT, ("Sanal", 2018).

Bedri Baykam, "Demokrasi Kutusu" (Görsel-16), adlı eseri 1987 yılında yapmıştır. Bu eserin kutuya benzer bir görünümü vardır. Yurt dışında oyunculuk sinema, ekonomi gibi eğitimler alan sanatçı daha çok Yeni Dışavurumcu tarzda eserler üretmektedir. Demokrasi Kutusu adlı eserindeki malzeme olarak sunta kullanılmış, iki metre boyutunda ve bir metrekare alanı kaplamış olan çalışma da sanatçı boya ve gazete parçalarını yapıştırarak Kolaj tekniğini kullanmıştır (Güneş, 2013: 124).

Görsel-17: Ahmet Güneştekin, "Yüzleşme", 2012, KT, ("Sanal", 2018).

Ahmet Güneştekin, "Yüzleşme" (Görsel-17), adlı eseri 2012 yılında karışık teknik ile yapmıştır. Sanatçının bu eseri mimari bir yapıyı anımsatmaktadır. Büyük boyuta olan bu eserde girintiler ve çıkıntılar yer almaktadır tuvalin tam ortasında daire şeklinde parçalar bütünleşerek çalışmanın odak noktası oluşturulmuştur. Kolaj ve asamblaj tekniğini kullanan sanatçı tuval düzleminde üç boyutu yansıtmak istemiştir (Güneş, 2013: 125).

2.4. Bienalin Tanımı ve Tarihsel Süreci

Bienal sözcüğü ilk defa 1895'te telaffuz edilmiş olup iki yılda bir yapılan uluslararası sergi etkinlikleri haline gelmiştir. İlk başlangıcında plastik sanatlar için geçen bu kavram, günümüzde mimarlık, tasarım, grafik gibi birçok alanı da kapsamaktadır.

Tarihsel sürece bakıldığında Bienaller, uluslararası platformlarda sanatsal, kültürel ve ekonomik anlamda önemli yere sahiptir. Çağdaş sanat ortamları içinde ve uluslararası alanda önemli yerlere gelmek isteyen sanatçılar, ülkeler, Bienaller düzenleyerek ve Bienallere katılarak kültür ve sanat etkileşimlerinde bulunmuşlardır. Bu etkileşimlerde bulunurken ülkeler, sanatçılar, ulusal sanat anlayışlarını uluslararası bir düzeyde tanıtmaya imkânı bulmuşlardır (Bek, Akt: Bozdoğan, 2009: 6).

Görsel-18: Kutluğ Ataman, "Sakıp Sabancı'nın Portresi", Corderie Venedik Bienali, 2015, ("Sanal", 2019).

Bienallerin ilki plastik sanatlar alanında 1895 yılında Venedik'te başlamıştır. 1. Venedik Bienali'nin temelinde, Yüksek Rönesans'ın önemli üç okulundan biri olan Venedik Okulu'nu tekrar canlandırma ve soylu kentin kaybettiği imajını yeniden kazandırılması fikri yatmaktadır. Katılımda bulunmak isteyen ülkeler iki yılda bir sanatçılarını Venedik'e göndererek, orada kendi ulusal sergi mekânlarını kurup katılan sanatçıların bütün masraflarını karşılamışlardır (Gün, 2011: 3).

Bienaller, günümüze bakıldığında sanatın gelindiği son nokta olarak kavramsal sanatlarla gerçekleştirilmektedir. Bienale katılan farklı kültürel bağlamlarda çalışan bütün sanatçılar için deneyimlerini birbirlerine aktardıkları, bilgi alışverişinde buldukları ve dostluklar kurdukları ortamlar yarattığından önemlidir (Block, Akt: Bozdoğan, 2009: 6-7).

Görsel-19: Arthur Bispo do Rosário, "55. Venedik Bienali Arsenale Ana Pavyonu", 2013, ("Sanal", 2019).

Bienaller ve fuarlar işlevi ve önemi itibariyle küresel çapta düzenlenen etkinlikler arasında önemli yer tutmaktadır. Bienaller, yıllar içinde çağdaş sanatın üretimini, sergilenmesini ve farklı coğrafyalardan çıkan sanatçıların üretimlerini görünür kılmayı sağlamış ve üzerinde kamusal tartışmanın yapılabildiği en görünür sanat etkinliklerinden biri olmayı başarmıştır. Bienaller küresel dünyada çağdaş sanatın taşıyıcılığını üstlenmişlerdir. 1895 yılında Venedik'te yapılan ilk sanat bienalinden 1980'lere gelindiğinde altı çağdaş sanat bienali varken 2015 yılı itibariyle 200'e yakın yerde Bienal ve sanat fuarı düzenlenmektedir. Bienallere ve sanat fuarlarına dünyanın her yerinden çok sayıda ve çok farklı ülkelerden sanatçılar, Küratörler, koleksiyonerler ve izleyiciler katılmakta, karşılıklı iletişim oluşmaktadır. Çalışmalar büyük bir çeşitlilik göstermekte aynı zamanda çok farklı kültürel deneyimler ve sorunlar paylaşılmaktadır. Fuarlar da farklı ülkelerden gelen galeriler çeşitli sanatçıların yapıtlarını sunmaktadır (Aydemir, 2016: 9).

Bu süreçte sanat eserlerinin küresel pazarlaması ve satışında kullanılan bazı kanallar vardır. Bunlar; galeriler, yerel ve uluslararası fuarlar, internet, özel satışlar, müzayedeler daha çok bölgesel, farklı sanat alanlarına göre uzmanlaşmış, birbirinden ayrı ticari faaliyet yürüten bir yapı sergilemektedirler (Erdoğan, Akt: Aydemir 2016: 9).

Kurulan Bienallerden bir diğeri Whitney Bienali'dir. 1930 yılında Whitney Amerikan Sanat Müzesi kurulmuş olup 1931 yılında Greenwich kasabasında sekizinci batı caddesinde müze açılmıştır. 1932 yılında bu müzede Amerikan sanatçıları destekleyen ve bünyesinde, video, mimari, film, fotoğraf gibi sergileri bulunduran bir Bienal düzenlenmiştir (Whitney Museum of American Art, Akt: Eroğlu, 2015: 8).

Görsel-20: "Installation view of the Whitney Biennial", 2014, Photo: Benjamin Sutton, ("Sanal", 2019).

1955 yılında açılan Documenta Bienali, doğrudan toplumsal konulara yönelik olması açısından oldukça önemlidir. Almanya'nın Kassel kentinde düzenlenen etkinlik, savaş sonrası sanat ortamını canlandırmak ve Almanya'ya olumlu bir şekilde yeniden gündeme getirmek amacıyla yola çıkmıştır. Bu bakımdan Documenta, ülkelerin veya kentlerin Bienalleri bir tanıtıma aracı olarak kullanmalarının ilk örneklerinden biri sayılmaktadır (Gün, 2011: 6).

Bu bağlamda Bienal düşüncesi yaklaşık yüzyıl önce, bir gereksinmeden Venedik' te doğmuş ve günümüze kadar gelerek benzerlerinin de düzenlenmesine öncülük etmiştir. Bunlara örnek olarak, buldukları bölgeye göre, Kuzey Amerika'

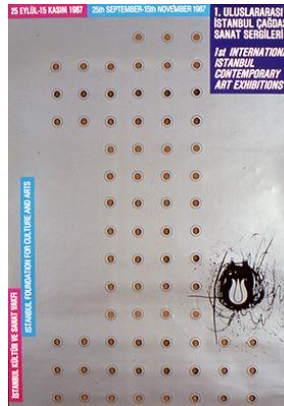
da Montreal Bienali, Whitneyin Site Bienali, San Diego Bienali, Site Santa Fe Bienali, Latin Amerika' da, Sao Paulo Bienali, Merco de Sul Bienali, Havana Bienali; Avrupa' da, Venedik Bienali, Manifesta Bienali, Berlin Bienali, İstanbul Bienali, Lyon Bienali, Documenta Bienali; Afrika'da, Dakar Bienali, Johannesburg Bienali, İskenderiye Bienali; Asya'da, Kwangju Bienali; Avustralya ve Pasifik' te Sydney Bienali gösterilebilir (Burtek, Akt: Bozdoğan, 2019: 7).

2.5. İstanbul Bienalinin Kuruluşu ve İKSV'nin Önemi

Türkiye'de düzenlenen ilk Bienal etkinliği 1986 yılında yapılan, "Asya-Avrupa Sanat Bienali" dir. Bu Bienal Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmeye başlanmış ve dört kez düzenlenebilmiştir. Bienale katılacak sanatçıların seçimi konusunda diğer ülkelerin Bakanlıkları ile ilişki kurulmuş ve kurulun üyesi olacak bir Küratörün sergilenecek eserleri belirlemesi önerilmiştir. Bienalin amacı; plastik sanatlar alanındaki sanat eğilimlerini, çağdaş sanatın gelişimine katkıda bulunan ülkelerin sanatçılarına seçkin sanat eserlerini bir arada sergileme ve karşılaştırma imkânı sağlamak amacıyla, sanatın birleştirici bir dili ile dünya ülkeleri arasında dostluk ve barış ilkelerine bağlı bir ortam oluşturmaktır. Asya-Avrupa Sanat Bienali tek bir mekânda Devlet Resim ve Heykel Müzesi' nde yapılmıştır. Katılımcılara seçici kurul tarafından, çeşitli adlar altında ödüller verilmiştir. Bienalde resim, heykel, özgün baskı ve seramik dalarında eserler sergilenmiştir (Bek, Akt: Bozdoğan, 2009: 12-13).

İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın, Bienal sergileri, uzunca bir süre tarihi yarımada içerisindeki farklı alanlarda düzenlenmektedir. Bu seçimin ardında, tarihi yerlerin uygun ve özgün kimliği ile kentin tarihsel özelliklerini vurgulayan sergi mekânları oluşturmaları yatmaktadır. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Uluslararası İstanbul Bienallerinin her biri kendi içerisinde tarihleri, sanatçıları, Küratörü, mekânları ile farklı özelliklere ve kriterlere sahip olmuş bu nedenle Bienaller kendi içerisinde değerlendirilmiştir (Eroğlu, 2017: 3310).

Görsel-21: 1. Uluslararası İstanbul Bienali, "Çağdaş sanat sergileri", 1987, ("Sanal", 2019).

1. Uluslararası İstanbul Bienali; 25 Eylül-15 Kasım 1987 tarihleri arasında düzenlenmiş olan, "Geleneksel Yapılarda Çağdaş Sanat" başlığında ve Beral Madra koordinatörlüğünde yapılmıştır. Aydın Gün, Prof. Doğan Kuban, Beral Madra, Prof. Belkıs Mutlu ve Sezer Tansuğ'dan oluşan sergi düzenleme komitesi sergiye katılacak sanatçıları belirleyip basına açıklamıştır (Berkman, Akt: Bozdoğan, 2017: 3310).

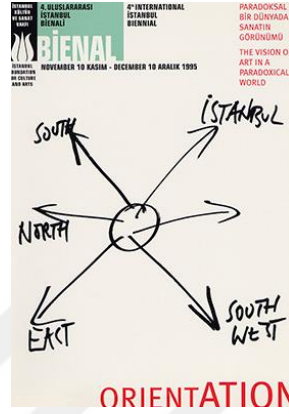
Görsel-22: 2. Uluslararası İstanbul Bienali, 1989, ("Sanal", 2019).

2. Uluslararası İstanbul Bienali; 25 Eylül – 31 Ekim 1989 tarihleri arasında düzenlenmiş olan, Beral Madra koordinatörlüğünde yapılmıştır. Aya İrini Kilisesi'nde Türk sanatçılar, Ayasofya Hamamı'nda yabancı sanatçılar eserlerini sergilemişlerdir. On iki ülkeden yüz kırk bir sanatçının katıldığı Bienalde güncel konularla beraber, tarihsel mekânlar çağdaş sanat yorumu içinde ele alınmıştır (Yardımcı, Akt: Bozdoğan, 2017: 3311).

Görsel-23: 3. Uluslararası İstanbul Bienali, "Kültürel Farklılığın Üretimi" 1992, ("Sanal", 2019).

3. Uluslararası İstanbul Bienali; 17 Ekim – 30 Kasım 1992 tarihleri arasında düzenlenmiş olan, "Kültürel Farklılığın Üretimi" başlığında Vasıf Kortun yönetmenliğinde, Feshane de gerçekleştirilmiştir. Bienalde kullanılan bu mekân, kültürel farklılığın üretimin sonucu ortaya çıkartılan eserlerin bulunduğu bir mekân olması yönüyle de önem taşımıştır (Bozdoğan, 2017: 3312).

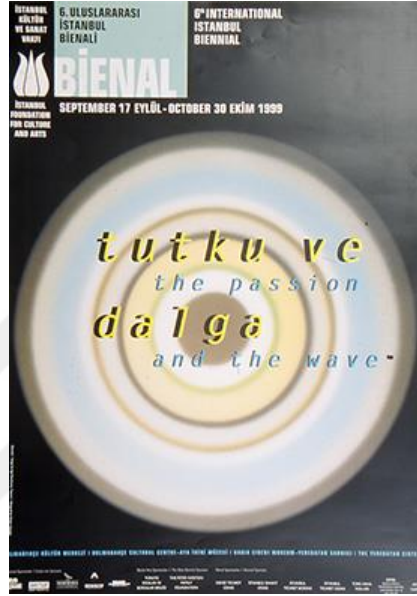
Görsel-24: 4. Uluslararası İstanbul Bienali, "ORIENT/ATION–Paradoksal Bir Dünyada Sanatın Görünümü"1995, ("Sanal", 2019).

4. Uluslararası İstanbul Bienali; 11 Kasım- 10 Aralık 1995 tarihleri arasında "ORIENT/ATION–Paradoksal Bir Dünyada Sanatın Görünümü" başlığında düzenlenmiş olup yabancı bir Küratörün tek seçici olarak görev aldığı etkinlik olmuştur. Bienalin Küratörlüğünü Rene Block üstlenmiştir. Bienale kırk yedi ülkeden yüz on dokuz sanatçı katılmıştır (Yardımcı, Akt: Bozdoğan, 2017: 3312).

Görsel-25: 5. Uluslararası İstanbul Bienali, "Yaşam, Güzellik, Çeviriler/Aktarımlar ve Diğer Güçlükler Üstüne", 1997, ("Sanal", 2019).

5. Uluslararası İstanbul Bienali; 4 Ekim- 9 Kasım 1997 tarihleri arasında gerçekleşen "Yaşam, Güzellik, Çeviriler/Aktarımlar ve Diğer Güçlükler Üstüne" başlığında düzenlenmiş olup Küratörü Rosa Martinez olarak belirlenmiştir. Kırk ülkeden seksen altı sanatçının eserinin sergilendiği 5. Uluslararası İstanbul Bienali'nde daha önceki sergilere nazaran kadın sanatçıların katılımı fazla olmuştur (Madra, Akt: Bozdoğan, 2017: 3313).

Görsel-26: 6. Uluslararası İstanbul Bienali, " Tutku ve Dalga", 1999, ("Sanal", 2019).

6. Uluslararası İstanbul Bienali; 17 Ağustos 1999 tarihleri arasında gerçekleşen "Tutku ve Dalga" başlığında düzenlenmiş olup Küratörü Paolo Colombo olarak belirlenmiştir. Dolmabahçe Kültür Merkezi, Aya İrini Müzesi, Yerebatan Sarnıcı gibi mekânlar kullanılmıştır. Bu Bienalin kavramsal çerçevesiyle İstanbul'da yaşayan birçok farklı din, dil ve ırktan insan Profillerini eserlere yansıtılarak izleyici ve sanatçı arasındaki diyalog vurgulanmıştır. Okuz iki ülkeden elli altı sanatçı katılımıyla gerçekleştirilen Bienal'de Türk sanatçıların seçimi sırasında İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın arşivinden yararlanılmış, başvuruların dışındaki sanatçıları tanımak amacıyla Küratör Colombo galerileri ve üniversiteleri dolaşmıştır (Bek, Akt: Bozdoğan, 2017: 3313).

Görsel-27: 7. Uluslararası İstanbul Bienali, "Egokaç—Gelecek Oluşum için Egodan Kaçış", 2001, ("Sanal", 2019).

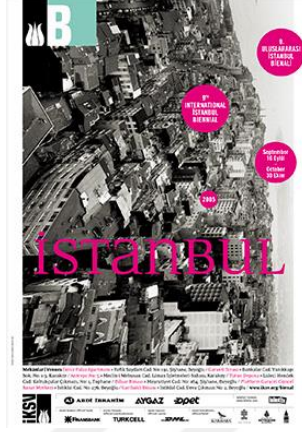
7. Uluslararası İstanbul Bienali 22 Eylül- 17 Kasım 2001 tarihleri arasında "Egokaç—Gelecek Oluşum için Egodan Kaçış" başlığında düzenlenmiş olup, Küratörlüğünü Yuko Hasegawa'nın üstlendiği Sergi, dört ana mekânda ve kentin farklı yerlerine serpiştirilmiş yedi ayrı mekânda yapılmıştır (Bozdoğan, 2017: 3314).

Görsel-28: 8. Uluslararası İstanbul Bienali, "Şiirsel Adalet", 2003, ("Sanal", 2019).

8. Uluslararası İstanbul Bienali 20 Eylül- 16 Kasım 2003 tarihinde gerçekleştirilmiştir. "Şiirsel Adalet" başlığında düzenlenmiş olup bienalin küratörlüğünü Dan Cameron üstlenmiştir. Bienale çevreci tuvaletlerden, kavşak ortasındaki odalara ve dinsel içerikli cesur yapıtlara kadar sınırı zorlayacak eserlerle

kırk iki ülkeden seksen beş sanatçı katılmıştır (Cameron, Akt: Bozdoğan, 2017: 3314).

Görsel-29: 9. Uluslararası İstanbul Bienali, "İstanbul", 2005, ("Sanal", 2019).

9. Uluslararası İstanbul Bienali 16 Eylül- 30 Ekim 2005 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Küratörlüğünü Charles Esche & Vasıf Kortun'un üstlendikleri sergi çok fazla tanınmayan genç sanatçılara ağırlık verilmiştir. Elli dört sanatçının katılımıyla yapılmıştır. 9. Uluslararası İstanbul Bienalinde önceki Bienallerden farklı olarak belli başlı tarihi mekânları sergi alanı olarak kullanmak yerine; gündelik yaşamın, çağdaş ve tüketen bir ekonomik sistemin izlerini taşıyan mekânlar tercih edilmiştir (Candemir, 2006: 2).

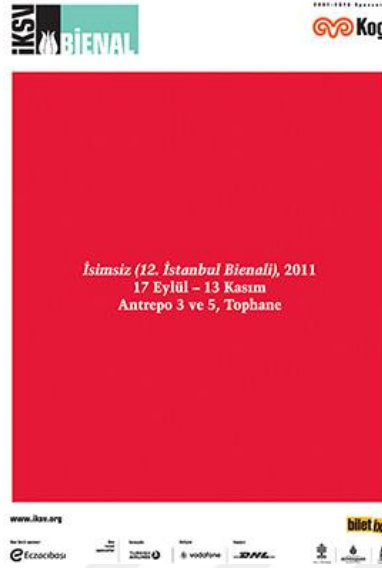
Görsel-30: 10. Uluslararası İstanbul Bienali, "İmkânsız Değil, Üstelik Gerekli: Küresel Savaş Çağında İyimserlik", 2007, ("Sanal", 2019).

10. Uluslararası İstanbul Bienali 8 Eylül- 4 Kasım 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. "İmkânsız Değil, Üstelik Gerekli: Küresel Savaş Çağında İyimserlik" başlığında düzenlenmiş olup Bienal'in Küratörlüğünü Hou Hanru üstlenmiştir. 10. Uluslararası İstanbul Bienalinde on sekizi Türkiye'den olmak üzere dünya güncel sanat çevrelerinde yeni keşfedilen doksan altı sanatçı katılmıştır. Bienal, bir tema çevresinde düzenlenmiş geleneksel anlayışta bir sergi olmaktan ziyade izleyiciye mekânlarla doğrudan ilişki kurabileceği katılımcı bir deneyim yaşatmıştır (Bozdoğan, 2009: 107).

Görsel-31: 11. Uluslararası İstanbul Bienali, "İnsan Neyle Yaşar?", 2009, ("Sanal", 2019).

11. Uluslararası İstanbul Bienali 12 Eylül – 8 Kasım 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. "İnsan Neyle Yaşar?" başlığında düzenlenmiş olup Bienal'in Küratörlüğünü WHW Küratör kolektifi; Ivet Ćurlin, Ana Dević, Nataša Ilić, Sabina Sabolović üstlenmişlerdir. Kırk ülkeden yetmiş sanatçının katılımıyla gerçekleştirilen Bienalin kavramsal çerçevesi, "İnsan Neyle Yaşar?" olarak belirlenmiştir. Bienalin kavramsal çerçevesi, Bertolt Brecht'in Üç Kuruşluk Opera için yazdığı şarkıdan alınmıştır (Bozdoğan, 2017: 3315).

Görsel-32: 12. Uluslararası İstanbul Bienali, "İsimsiz", 2011, ("Sanal", 2019).

12. Uluslararası İstanbul Bienali, 17 Eylül – 13 Kasım 2011 tarihleri arasında "İsimsiz" başlığıyla Adriano Pedrosa ve Jens Hoffmann Küratörlüğünde düzenlenmiştir. İsimsiz başlığıyla Bienalde beş karma sergi ve elliden fazla kişisel sunum yapılmıştır. Bienal, sanatla politika arasındaki zengin ilişkiyi araştırmayı ve hem biçimsel bakımdan yenilikçi hem de siyasi anlamda sözünü esirgemeyen yapıtlara odaklanmayı amaçlamıştır (Pelvanoğlu, Akt: Bozdoğan, 2017: 3315).

Görsel-33: 13. Uluslararası İstanbul Bienali, "Anne, ben barbar mıyım?", 2013, ("Sanal", 2019).

13. Uluslararası İstanbul Bienali, 14 Eylül – 20 Ekim 2013 tarihleri arasında "Anne, ben barbar mıyım?" başlığıyla Fulya Erdemci Küratörlüğünde düzenlenmiştir. Bienal tarihinde ilk defa ücretsiz olmuştur. Rekor sayıda ziyaretçiyi ağırlayan Bienalin yapıldığı tarihler arasında sergiyi 337.429 izleyici gezmiştir (Bozdoğan, 2017: 3316).

Görsel-34: 14. Uluslararası İstanbul Bienali, "TUZLU SU: Düşünce Biçimleri Üzerine Bir Teori", 2015, ("Sanal", 2019).

14. Uluslararası İstanbul Bienali 5 Eylül- 1 Kasım 2015 tarihleri arasında, 'Tuzlu Su: Düşünce Biçimleri Üzerine Bir Teori' Başlığıyla Carolyn Christov-Bakargiev Küratörlüğünde düzenlenmiştir. Avrupa ve Anadolu yakasında, müzelerin yanı sıra tekneler, oteller, eski bankalar, otoparklar, bahçeler, okullar, dükkânlar ve özel konutlar gibi kara ve su üzerinde otuz altı farklı mekâna yayılan Bienal, ücretsiz olarak seyircilerle buluşmuştur. 14. İstanbul Bienali'nde seksenin üzerinde katılımcının 1.500'ün üzerinde eseri yer almıştır. İstanbul Bienali her yıl daha da fazla izleyiciye ulaşarak bu sene izleyici rekoru kıran 14. İstanbul Bienali, sergilerini 545.000 ziyaretçi gezmiştir (Sanal-3, 2019).

Görsel-35: 15. Uluslararası İstanbul Bienali, "İyi bir komşu", 2017, ("Sanal", 2019).

15. Uluslararası İstanbul Bienali 16 Eylül – 11 Kasım 2017 tarihleri arasında Elmgreen & Dragset Küratörlüğünde düzenlenmiştir. "İyi Bir Komşu" temasının içerdiği ev, mahalle, ortak yaşam alanları gibi konularını ele almaktadır. 15. Uluslararası İstanbul Bienalinde elli altı sanatçının otuzu İstanbul için özel olarak yüz elli işleri yer almaktadır (Sanal-4, 2019).

2.6. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinin Mekânları ve Katılan Sanatçılar

İstanbul Bienalleri tek bir mekânda değil İstanbulun özellikle tercih edilmiş farklı mekânlarında sergileme için seçilmiş ve düzenlenmiştir. Bu mekânlar tarihi yapılar, vakıflar, konaklar, müzeler, adalar gibi farklı içerikli yerler olabilmektedir.

14. İstanbul Bienalinde otuz altı mekânda iki yüz beş sanatçı eserlerini sergilemiştir.

15. İstanbul Bienalinde altı mekân ve dış mekânlarda olmak üzere elli altı sanatçı eserlerini sergilemiştir.

14. İstanbul Bienali Mekânları: Rumeli Feneri, Riva Plajı, Hrant Dink Vakfı ve Agos, Parrhesia Dostları Derneği, ARTER, FLO Binası (Anadolu Pasajı), İtalyan Lisesi, Mağaza, Garaj (Hacımimi), The House Hotel Galatasaray, Deniz (Deniz Gül), Cezayir, Masumiyet Müzesi, Garaj (Hacımimi), Fransız Yetimhanesi, Depo, Pera Müzesi, Casa Garibaldi, Adahan Oteli, Adahan Sarnıcı, Salt Galata, Vault Karaköy The House Otel, Kasa Galeri, Galata Rum İlköğretim Okulu, İstanbul Modern, Balıkçı Teknesi (Küçük Boğaz), Küçük Mustafa Paşa Hamamı, Tunca Subaşı & Çağrı Saray Stüdyosu, Kaptan Paşa Deniz Otobüsü, Büyükkada Halk Kütüphanesi, Otel Splendid Sarayı, Rizzo Sarayı, Mizzi Konağı, Çankaya 57, Troçki Evi, Sivriada (14. İstanbul Bienali Katoloğu, 2015: 12).

14. İstanbul Bienaline Katılan Sanatçılar: İstanbul Bienaline katılan sanatçılar şu şekilde sıralanmıştır; Etel Adnan, Vernon Ah Kee, Haig Aivazian, Ali Akay, Meriç Algün Ringborg, Alternatif Üretim, Francis Alÿs, Ayreen Anastas, Wes Anderson, Song-Ming Ang, Giovanni Anselmo, Artıkışler Kolektifi, Ed Atkins, Jennifer Baichwal, Sonia Balassanian, Fatmagül Berktaş, Lynda Benglis, Annie Besant, Alice von Biberstein, Olcay Bingöl, Patrick Blanc, Iwona Blazwick, Erwin Blok, Karl Blossfeldt, Murat Deha Boduroğlu, Anna Boghigian, Kristina Buch, Hera Büyüktaşçıyan, James Cameron, Janet Cardiff & George Bruce Miller, Niki Caro, Francesco Cavalli, Taner Ceylan, Carolyn Christov-Bakargiev, Edgar Cleijne, Beatriz Colomina, Francesca Cubillo, Richard E. Cytowic, Cansu Çakar, Levent Çalıköğlü, Ayşe Çavdar, Aslı Çavuşoğlu, Çömlekçi Hasan Usta / Clay Maker Hasan,

Raimondo Tommaso D’Aronco, Charles Darwin, Juan A. De Carlos, Tacita Dean, Elmas Deniz, Penelope Deutscher, Irini Dimitriyadis, Marguerite Duras, Övül Durmuşoğlu, Dora Enconomu, Rita Ender, Cevdet Erek, Esra Ersen, Tolga Etgü, Bracha L. Ettinger, Akın Evren, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Milovan Farronato, Hannah Feldman, Robert Flaherty, Pathé Frères, Su Friedrich, Rene Gabri, Galata Rum Okulu/Açık Okul / Galata Greek School/Open School, Ellen Gallagher, Vittorio Gallese, Émile Gallé, Mario Garcia Torres, Fernando García-Dory, Theaster Gates, Sema Genel Karaosmanoğlu, Ezra Getzler, Liam Gillick, Arshile Gorky, Boris Groys, Paul Guiragossian, Gawirrin Gumana, Djambawa Marawili, Boliny Wanambi, Gumuk Gumana, Mundukul Marawili, Mawalan Marika, Wandjuk Marika & Mawalan Marika, Wonggu Mununggurr, Munggurrawuy Yunupingu, Alice Guy-Blaché, Patricio Guzmán, Deniz Gül, Ahmet Gürata, Hakan Gürvit, Irena Haiduk, Semi Hakim, Jan Peter Hammer, Lubaina Himid, Wang Hui, John Huston, Pierre Huyghe, Emre Hüner, Richard Ibhgy & Marliou Lemmens, William Irvine, Nikita Kadan, Tolga Karaçelik, William Kentridge, Vahakn Keshishian, Ali Ethem Keskin, Merve Kılıçer, Ufuk Kocabaş, Lucia Koch, Koop Ularca, Ezgi Kofman, Serdar Korucu, Yelta Köm, Stephan Köster, Frans Krajcberg, Jacques Lacan, Adila Laïdi-Hanieh, Caoimhín Mac Giolla Léith, Gabriel Lester, Liu Ding, Marcos Lutyens, Steven Henry Madoff, Djambawa Marawili, Daria Martin, Chus Martínez, Fabio Mauri, Elena Mazzi, Cildo Meireles, Onur Metin, Millirpump, Djalalingba, Diambalipu, Djayila, Dundiwuy, Dhuygala, Raijyin, Manuna, Larrakan, Wulanybuma, Wawunymarra, Nyabilingu, Hayao Miyazaki, Wonggu Mununggurr, Natjialma, Maw' & Dhangatji Mununggurr, Waka Mununggurr, Nguyen Huy An, Ingo Niermann, Hans-Ulrich Obrist, Ersan Ocak, Zeynep Oğuz, Senam Okudzeto, Füsün Onur, Solveig Øvstebø, Sevgi Ortaç, Avan Ömer, Gülbahar Örmek, Xangul Özbey, Önder Özengi, Neşe Özgen, Emin Özsoy, İz Öztat & Fatma Belkıs, Prabhakar Pachpute, Pad.ma (Shaina Anand, Lawrence Liang, Jan Gerber, Sebastian Lütgert), Orhan Pamuk, Adrian Parr, Parrhesia Dostları Cemiyeti / Society of the Friends of Parrhesia, Tuğrul Paşaoğlu, Rupali Patil, Christine Taylor Patten, Jeffrey Peakall, Zeyno Pekünlü, Giuseppe Pellizza da Volpedo, Wolfgang Petersen, Susan

Philipsz, Heather Phillipson, Lucia Pietroiusti, Michelangelo Pistoletto, Griselda Pollock, Alexander Provan, Ana Prvacki, Arlette Quynh-Anh Tran, Walid Raad, Michael Rakowitz, Vilayanur S. Ramachandran, Santiago Ramón y Cajal, Cheng Ran, Marwan Rechmaoui, Steve Reinke, Kevin Reynolds, James Richards, Haris Rigas, Pietro Rigolo, Theodor Ringborg, Roberto Rossellini, Joachim Rønning & Espen Sandberg, Georgia Sagri, E. Belit Sağ, Güliz Sağlam, Sarkis, Nevzat Sayın, Grace Schwindt, Aurora Scotti, Leonas Seljukas, Aslı Seven, Jeremy Shaw, Wael Shawky, Robert Smithson, Ania Soliman, Fredrik Carl Mülertz Størmer (Thale Elisabeth Sørli & Arne B. Langleite), Peter Stone, Will Stubbs, Peter G. Tait, Güher Tan, Pelin Tan, Tangör Tan, Leslie Thornton, Lev Troçki / Leon Trotsky, Müge Turan, Nazan Üstündağ, Ben Vickers, Anton Vidokle, Adrián Villar Rojas, Lawrence Weiner, Guido van der Werve, Dilek Winchester, Andrew Yang, Göksun Yazıcı, Pınar Yoldaş, Seda Yörüker, Elvan Zabunyan, Fahrelnissa Zeid, Emily Zhu-Cruz (14. İstanbul Bienali Katoloğu, 2015: 13-14-15-16).

15. İstanbul Bienali Mekânları: İstanbul Modern, Pera Müzesi, Ark Kültür, Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, Yoğunluk Sanatçı Atölyesi, Küçük Mustafa Paşa Hamamı, Dış Mekânlar (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 82-83).

15. İstanbul Bianeli Katılan Sanatçılar: 15. İstanbul Bienaline katılan sanatçılar şu şekilde sıralanmıştır; Adel Abdessemed, Njideka Akunyili Crosby, Alejandro Almanza Pereda, Heba Y. Amin, Volkan Aslan, Alper Aydın, Burçak Bingöl, Monica Bonvicini, Louise Bourgeois, Berlinde de Bruyckere, Vajiko Chachkhiani, Mark Dion, Latifa Echakhch, Jonah Freeman ve Justin Lowe, Kasia Fudakowski, Candeğer Furtun, Pedro Gómez-Egaña, Lungiswa Gqunta, Gözde İlkin, Mirak Jamal, Andrea Joyce Heimer, Morag Keil & Georgie Nettell, Mahmoud Khaled, Kim Heecheon, Fernando Lanhas, Victor Leguy, Klara Liden, Liliana Maresca, Olaf Metzler, Lee Miller, Mahmoud Obaidi, Henrik Olesen, Lydia Ourahmane, Erkan Özgen, Aude Pariset, Stephen G. Rhodes, Ugo Rondinone, Leander Schönweger, Sim Chi Yin, Dayanita Singh, Dan Stokholm, Rayyane Tabet, Young-Jun Tak, Ali Taptık, Tatiana Trouvé, Tsang Kin-Wah, Tuğçe Tuna, Kaari

Upson, Andra Ursuta, Kemang Wa Lebulere, Lukas Wassmann, Fred Wilson, Bilal Yılmaz, Yoğunluk, Yonamine, Xiao Yu (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 11-12-13-14).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR VE YORUM

3.1. 14. ve 15. İstanbul Bienallerinde Sergilenen Kolaj ve Asamblaj Eserlerinin Analizi

14. ve 15. İstanbul bienalinde yer alan 100'ü aşkın sanatçının içerisinde kolaj ve asamblaj teknikleriyle katılan onbeş sanatçının eserleri analiz edilmiştir. 14. İstanbul Bienalinden Anna Boghiguian, Aslı Çavuşoğlu, Elmas Deniz, Deniz Gül, isimli sanatçılardan dört eser analiz edilmiştir. 15. İstanbul Bienalinden Lungiswa Gqunta, Njideka Akunyili Crosby, Alejandro Almanza Pereda, Gözde İlkin, Monica Bonvicini, Latifa Echakhch, Victor Leguy, Ali Taptık, Yonamine, Mark Dion, Henrik Olesen isimli sanatçılardan onbir eser toplamda ise on beş eser bu bölümde analiz edilmiştir.

1. Anna Boghiguian

Görsel-36: Anna Boghiguian, "The Salt Traders", 2015, KT, ("Sanal", 2019).

1946, Kahire doğumlu sanatçı, 14. İstanbul Bienali ne 2015 yılında ürettiği "The Salt Traders" isimli olan serileri ile katılmıştır.

Bir asamblaj örneği olan bu eserde, ayaklı ahşap bir çerçeve üzerine küçük bölümlere ayırarak her bölüme farklı farklı Kumaşlar, balmumu, suluboya, guaş,

ahşap, Çankırı tuzu, tuzlar, kum, Cesare Pietroiusti'nin sesi, dalga ve martı seslerini de kullanarak çeşitli medyalardan yararlanmıştır. Bir saat ustasının kızı olan sanatçı, İstanbul Bienali konusu ile uyum sağlayan, "Tuz Tüccarları" Adını verdiği eserini üretmiştir. Kumaşlar, resimler, çizimler ve sesten oluşan bu mekânda, antik zamanlarda Antarktika'da kaybolan ve buzullar eridiğinde yeniden beliriveren tuz yüklü bir teknenin milattan sonra 2300'de yeniden ortaya çıkışının hikâyesini anlatmaktadır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (Sanal-5, 2019).

2.Aslı Çavuşoğlu

Görsel-37: Asli Çavuşoğlu, "Kırmızı/Kırmızı", 2015, KT, ("Sanal", 2019).

1982, İstanbul doğumlu sanatçı, 14. İstanbul Bienali ne 2015 yılında ürettiği "Kırmızı/Kırmızı" serisi olan eserleriyle katılmıştır.

Aslı çavuşoğlunun eseri ince uzun yatay düzlem üzerine yapıştırılmış sekiz adet kitap ard arda dizilmiştir. Bu kitaplar ortadan ikiye açılmış iki yanı havada sabitlenmiş şekilde zemine yapıştırılmıştır. En önde görünen kitabın ortasında katlamayla oluşmuş iki yana simetrik kırmızı bir leke izi vardır. Eser eskitilmiş kâğıtlar ve eskitilmiş el yapımı defterler üzerine kırmızı pigment boya ile yapılmıştır. Ard arda devam eden kitapların bazılarında bu kırmızı leke farklı şekillerde

kullanılmıştır. El yapımı defterler üzerinde iki farklı kırmızı mürekkeple çizilen desenlerde çiçek ve geometrik şekiller dikkat çekmektedir. Kırmızı ve kâğıdın kendi renginin hakim olduğu çalışmada dikkat çeken diğer unsurda nesli tükenmekte olan cochineal böceklerinden çıkarılan kırmızı renk uygulanmasıdır. Sanatçı, bu çalışmalarında insan, bitki ve hayvan yaşamı korunmasını savunur. Sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (Sanal-6, 2019).

3. Elmas Deniz

Görsel-38: Elmas Deniz, "Panoramanın Altında", 2012, TÜKT, ("Sanal", 2019).

1981, Bergama doğumlu sanatçı, 14. İstanbul Bienali ne 2012 yılında ürettiği "Panoramanın Altında" isimli eserleriyle katılmıştır.

Kavramsal odaklı çalışmalarında farklı malzemelere başvuran asamblaj tekniğini kullanan sanatçı, tuvalin üst kısmında bir fotoğraf karesini alt kısmında ise kum, naylon çöp poşeti kullanarak malzemeleri estetik değer çerçevesinde dönüşüme uğratmayı başarmıştır. Bu eser "Tek Kişilik Yaşam Kalitesi" video çalışmasıyla beraber üretilmiş birlikte sergilenen ayrı bir çalışmadır. Eser video filmindeki diyalogun bittiği noktadan başlar. Günümüzdeki küresel atık sorununa değinen sanatçı, Boğaz'da yürüyüş yaparken kumun içinde doğal taştan çok insan yapımı malzeme olduğunu fark etmesinden yola çıkarak eserini üretmiştir. Asamblaj tekniği

kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (Sanal-7, 2019).

4. Deniz Gül

Görsel-39: Deniz Gül, "Ihlamur Ağacı", 2015, KT, ("Sanal", 2019).

1982, İzmir doğumlu sanatçı, 14. İstanbul Bienali ne 2015 yılında ürettiği "Ihlamur Ağacı" isimli iki eserleriyle katılmıştır.

Sanatçı eserlerini 1915 civarlarında inşa edilip Rum sahiplerinden Türklerin eline geçmiş bir apartmana yerleştirilmiştir. Boydan boya ev tavanına yerleştirdiği ahşap malzeme ile Asamblaj tekniğini kullanan sanatçı, ayrı ayrı oluşan ahşap blokları bir araya getirmiştir. Bazılarına geometrik ve soyut şekiller oyulurken, bazılarına ise figürlerle desteklenmiş anlatılardan oluşan hikâyeler oyulmuştur. Bir zamanlar Anadolu'da yaşayan medeniyetlerin taşta kazınmış birtakım işaretlerinden yola çıkarak insanın altında hayal kuracağı, içerideki bir gökyüzü oluşturmuştur. Aynı mekânda farklı bir odada da duvarda aynı şekilde ahşap bloklarla asamblaj tekniği uygulanmıştır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (Sanal-8, 2019).

5. Lungiswa Gqunta

Görsel-40: Lungiswa Gqunta, "Çimen" 2016, KT, ("Sanal", 2019).

1990, Güney Afrika doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2016 yılında ürettiği "Çimen" isimli eseriyle katılmıştır.

Sanatçı, eserlerini şişe ya da şilte gibi, bir evde bulunabilecek sıradan kişisel eşya ve nesnelere dayanarak gerçekleştirilmektedir. Bu eserler mekânın tam ortasına yerleştirilmiş olup zeminde sergilenmiştir. Parça parça ahşap bir plaka üzerine yan yana şişe kapağı boyutunda delikler açmış ve bu deliklerin üzerine cam şişelerinin tabanı kırılarak yerleştirilmiştir. Dikdörtgen boyutundaki eserin boş bir yeri kalmayacak şekilde şişeleri yan yana monte etmiş ve kırılan bölgelerinden içerisine yeşil tonlarda boyaya benzer bir sıvı ile doldulmuştur. Sanatçı Ahşap bir plaka üzerine yerleştirdiği kırık şişelerden bir "çimenlik" oluşturur. Gqunta'nın yapıtlarındaki kullandığı bu şişeler, kapitalizm ve küreselleşmeyi anlatmanın yanı sıra, bir evi simgeleyen eşyalara ve gündelik metalara odaklandığı eserlerinde, toplumsal mühendislik uygulamalarını, aile bağlarını, çaresizlik ve utanç hallerini konu edinir. Asamblaj tekniğini kullanan sanatçı Modern yaşamın karmaşıklığını ve politik meselelerle ve çevre sorunlarıyla aktif olarak ilgilenmektedir. Sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 210).

6. Njideka Akunyili Crosby

Görsel-41: Njideka Akunyili Crosby, "Beautiful ones", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, 2014, KT, ("Sanal", 2019).

1983, Nijerya doğumlu sanatçı 15. İstanbul Bienaline 2014 yılında yaptığı 'Beautiful ones' serisi olan 152,4x106,7 cm ebatlarındaki eserleriyle katılmıştır. Sanatçının bu eserinde dikkat çeken ilk nokta seyirciye doğru bakan Nijeryalı genç kızdır. Bu bronz tenli genç kız resmin tam ortasında yer almakta kısa saçlı, gözlüklü, ayağında kırmızı ayakkabısı ile eserin odak noktasında yer almaktadır. Crosby Figürün portre, kol ve ayaklarını boya ile realist bir üslupta çalışırken üzerindeki tulumu benzer elbiseyi transfer yöntemi kullanarak, gazete ve dergi parçalarını yapıştırılmıştır.

Eserde arka planda yer alan açık kompozisyonla betimlenen pencereye benzer bir çıkıntı vardır. Eserin sol tarafında ise parça parça orantılı bir biçimde kesilmiş gazete veya dergi görsellerine benzer kağıtlar yapıştırılarak kolaj tekniği kullanılmıştır. Sol arka planda yer alan kağıtlar neredeyse eserin genelini kaplarken sağ arka planda sadeliğe yer verilmiştir. Genelinde kahverengi ve açık pastel tonlarını tercih ederek estetik dengeyi başarılı bir biçimde sunmaktadır. Sanatçı bu

eseriyle medyanın insanı nasıl etkilediğini yansıtmaktadır. Kolaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması anlatımcı kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir. Sanatçının konu seçimlerinde genellikle evdeki toplantılar, partilerin sonları, siyah ve kahverengi insanlar yer almaktadır (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 130).

7. Alejandro Almanza Pereda

Görsel-42: Alejandro Almanza Pereda, "Boşluk Korkusu", Sahir Uğur Eren Fotoğrafı, 2010, DÜKT, ("Sanal", 2019).

1977, Meksika doğumlu sanatçı 15. İstanbul Bienali ne 2010'dan bu yana ürettiği "Boşluk Korkusu" serisi olan eserleriyle katılmıştır. Eser duvar üzerine karışık teknik ile yapılmıştır. Eserde ilk dikkat çeken nokta tuvalin neredeyse yarısını kaplayan betondur. Bu beton, tuval üzerine kalın bir kalıp şeklinde dökülmüştür. Kompozisyonun çevresinde tuval, beton ve duvarı bütünleştiren akıtma tekniği kullanmıştır. Bu büyük blok la duvar arasında kalan tablo ise sanatçısı belli olmayan bir kenara atılmış klasik bir üslup ile yapılan manzara resmi yer alır. Sanatçı 15. İstanbul Bienali için topladığı eski tabloları Türkiye'de arayıp bulmuştur.

Fotoğraf ve heykelleriyle tanınan sanatçının 2010'dan bu yana ürettiği "Boşluk Korkusu" serisinin devamı olan asamblaj tekniği ile üretilen tablolar, beton gibi bir inşaat malzemesini dış alan manzaralarıyla karşı karşıya getirerek insan eliyle gerçekleştirilen inşaatlardaki boşluk doldurma süreçlerine ve betonlaşan şehirlerin doğayı yok ettiğine dikkat çekmektedir.

Alejandro Almanza Pereda, tabloların müzelerde sergilenebilmek için duvarlara ihtiyaçları olduğunu düşünmekte tabloların duvarlara gereksinim duyacağına, duvarın tablolara gereksinim duymasını istemiş ve böylece duvarı tabloya dâhil etmiştir. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel ve anlatımcı kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 134).

8. Gözde İlkin

Görsel-43: Gözde İlkin, "Devrik Ev", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, 2017, KÜKT, ("Sanal", 2019).

1981, Kütahya doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği "Devrik Ev" serisi olan eserleriyle katılmıştır. Eser Kumaş Üzerine el dikişi ve boya ile yapılmıştır. Eserde ilk dikkat çeken nokta tam ortada seyirciye poz veren dört figürün yan yana duruşu bir fotoğraf karesini andırmaktadır. Kırmızı siyah ve sarı renklerin hakim olduğu çalışmada dikkat çeken diğer unsurda dikişlerin ipliklerinin görünür sekide uygulanmasıdır.

Evde farklı amaçlar için kullanılan örtüler, çeyizlik çarşaf, perdeler gibi malzemelerin dikişini annesi ve anneannesinin yardımcıları ile öğrenen sanatçı, kesme, sökme, delik açma, aplike ve bağlama gibi teknikler kullanarak malzemeleri estetik değer çerçevesinde dönüşüme uğratmayı başarmıştır. Asamblaj tekniği kullanılan

sanatçının çalışması işlevsel ve anlatımcı kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir. (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 214).

9. Monica Bonvicini

Görsel-44: Monica Bonvicini, "Bayıltılmış", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, 2017, KT, ("Sanal", 2019).

1965, Venedik, İtalya doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği "Bayıltılmış" isimli olan eseriyle katılmıştır. Eser MDF Üzerine erkek kemeri ile yapılmıştır.

Monica Bonvicini yapıtlarında cinselliğe atıfta bulunan ve bunu her daim ince bir mizahla sunan sanatçı, İstanbul'dan satın alınan beş yüz meşin kemerden gerçekleştirdiği MDF küp üzerine koyun derisinden yapılan kemerleri estetik bir düzen içinde birbirine paralel bir biçimde yerleştirmiştir. Sanatçı eserlerini Küçük Mustafa Paşa Hamamında eskiden erkeklere ayrılmış olan bölümde sergilemiştir. Hamamın bitişik arka mekânında yer alan, floresan ışığını kullanan bu yapıtlar hem izleyiciyi hem de merkezde duran, deri kemerlerden yapılmış olan "Bayıltılmış" (Resim-44) başlıklı heykeli mekânı aydınlatmaktadır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 158).

10. Latifa Echakhch

Görsel-45: Latifa Echakhch, "Silinen Kalabalık", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, DÜF, 2017, KT, ("Sanal", 2019).

1974, Fas doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği "Silinen Kalabalık" isimli olan eseriyle katılmıştır. Eser Duvar üzerine fresk yöntemiyle yapılmıştır.

Sanatçının bu eserinde dikkat çeken ilk nokta karşılıklı duvarlar üzerindeki alçıların rastlantısal bir şekilde sıyrılıp ve yan yana duran belirli noktalara resmedilen figürlerdir. Latifa Echakhch, "Silinen Kalabalık" (Resim-45) başlıklı duvar enstalasyonu ile Arap Bahar'ından etkilenerek, İstanbul Modern'in bir köşesini adeta Tahrir Meydanı'na çevirmiştir. Arap Baharıyla başlayan demokratikleşme hareketinin, komşu ülkelere öncü olması ve yayılma halini yıkık duvarlara resmetmiştir. Duvarlarda gördüklerimiz, sanki "ötesi" ya da "ardı" yokmuş gibi

görünen bu freskler umudunu kaybetmiş insanları yansıtmaktadır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel ve anlatımcı kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 182).

11. Victor Leguy

Görsel-46: Victor Leguy, "Görünmez sınırlar için yapılar", Sahir Uğur Eren Fotoğrafı, 2016, KM, ("Sanal", 2019).

1979, São Paulo, Brezilyalı sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2016 yılında ürettiği “Görünmez sınırlar için yapılar” isimli olan serileri ile katılmıştır.

Victor Leguy, 2016 yılında Brezilya da başlamış olduğu İstanbul’da ise ikinci kısmını devam ettirdiği serisindeki kompozisyon iki bölümden oluşmaktadır. Bir dikdörtgen boş çerçeve içerisinde alt kısmında siyah beyaz renkte baş kısımları görülmeyen insan fotoğrafları yapıştırılmıştır. Tam üstünde ise beyaz zemin ve beyaz renkte yuvarlak bir daire yer almaktadır. Çerçevenin yanında ise çekmece biçiminde dışarıya doğru bir kutu bulunmaktadır ve üzerinde yazılar bulunur. Leguy bu

malzemeleri insanlarla ilkel değiş tokuş yöntemiyle alarak eserlerini gerçekleştirmektedir. Brezilya'da göç eden ailelerin, kişisel eşyalarını, yani gerçek hikâyeleri gözler önüne sermektedir. Sanatçı fotoğrafların üst kısmını duvarın beyazlığından ve ufuk çizgisi belirleyerek resimdeki figürlerin yüzlerini boyayarak tarihi anlatan vücutları sergilemektedir. Brezilya, İtalya, Fransa, İspanya, Finlandiya, ABD, Arjantin, Uruguay, Çin, Türkiye, Almanya, İsviçre gibi ülkelerde birçok sergilere katılmıştır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (Sanatçı ile mail yoluyla iletişim).

12. Ali Taptık

Görsel-47: Ali Taptık, "Dostlar ve Yabancılar", Sahir Uğur Eren Fotoğrafı, 2017, 4 adet arşivsel pigment folyo, duvar kaplama, 3 adet arşivsel pigment baskı, ("Sanal", 2019).

1983, İstanbul, Türkiye doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği "Dostlar ve Yabancılar" isimli serileri ile katılmıştır.

Mimar ve fotoğrafçı Ali Taptık'ın eserinde bütün bir duvar üzerine gökyüzü ve deniz manzaralı fotoğrafı duvara kaplanmıştır. Sağ orta köşede yer alan kaldırım üzerinde yürüyen bir kadın fotoğrafı duvara monte edilmiştir. Bu resim kent yaşımdaki komşuluk ilişkileri, yakın çevrelerde bir arada yaşayan bir sürü insanın rastlantısal ve beklenmedik ilişkileri, karşılaşmaları ve etkileşimleri üzerine

kurulmuştur. Asamblaj tekniğini kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 328).

13. Yonamine

Görsel-48: Yonamine, "Siyaha Geri Gitmek", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, 2015, DÜKT, ("Sanal", 2019).

1975, Luanda, Angola doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2015 yılında ürettiği "Siyaha Geri Gitmek" isimli olan serileri ile katılmıştır.

Sanatçı Eserinde bütün bir duvar üzerine afiş kâğıtlar yapıştırmıştır. Afişlerin tam ortasına tuval üzerine Kolaj tekniği uygulanmıştır. Yonamine'in yoğun bir şekilde yaptığı bu katmanlı Kolajları, Afrika ve Avrupa kentlerinde tanıklık ettiği kültürel etkileşim, toplumsal farklılaşma ve kentsel dönüşüm olgularından yola çıkmıştır. Bu Kolajlar, doğrudan sokaktan ve kent alanlarından alınmış yerel imgelerden oluşmuştur. Sanatçı duvar yazıları, dövme sanatı, sokak sanatı, tutkalla yapıştırma tekniği, markaların kendine özgü yazı stilleri, amblemleri ve sokak afişlerinden birçok öge barındırmaktadır. Kolaj tekniği kullanılan sanatçının

çalışması anlatımcı ve işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 376).

14. Mark Dion

Görsel-49: Mark Dion, "İstanbul'un İnatçı Otları", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, AKÜKT, 2017, ("Sanal", 2019).

1961, ABD doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği "İstanbul'un İnatçı Otları" isimli olan serileri ile katılmıştır.

Mark Dion'un yapıtları, Suluboya resimler hâlinde izleyicinin açıp kapatabildiği, iki dolapta sergilenmiştir. Kalabalık nüfuslu bir kentin ağır koşulları altında gelişen bitki ve hayvan figürlerini sunarak İstanbul'un çarpık kentleşmesine dikkat çekmektedir. Sanatçı bilimsel sergileme geleneklerini sorgulayarak birer asamblaj tekniğine örnek oluşturmaktadır. Estetik, görsel teknikler ve doğal tarih müzesi geleneklerinden yararlanan Dion, araştırmalarında, bilgi, tarih ve doğal dünyanın insan tarafından inşasını öne çıkarmayı amaçlamaktadır. Asamblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 176).

15. Henrik Olesen

Görsel-50: Henrik Olesen, "Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, Işıklar", Sahir Uğur Eren Fotoğrafi, 2017, ("Sanal", 2019).

1967, Danimarka doğumlu sanatçı, 15. İstanbul Bienali ne 2017 yılında ürettiği “Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, ışıklar,” isimli olan serileri ile katılmıştır.

Henrik Olesen’in yapıtları, siyah bir dikdörtgen zeminin tam ortasına yerleştirilmiş ve odak noktası haline gelen filorasan ışık ve altından sarkan bir kablo eseri ikiye bölmektedir. Çalışmanın sağ üst bölümünde siyah zemin üzerine yapıştırılmış gözlük fotoğrafları yer almaktadır. Alt bölümde ise plastik poşete benzer malzeme yerleştirilmiştir. Eserin sol bölümünde yedi adet yan yana sıralanmış fotoğraflar yer alır. İstanbul Bienali için ürettiği assemblaj ve Kolajlar serisi “pis komşu” figürüne ya da mahallenin nasıl da bir dikizcilik, güvensizlik ve tekinsizlik alanı haline gelebileceğine odaklanmıştır. Olesen’in eseri, tüm bu objeleri kullanarak, bize her daim ‘gözetim altında olma’ tehlikemizi hatırlatmaktadır. Assemblaj tekniği kullanılan sanatçının çalışması işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir (15. İstanbul Bienal Kataloğu, 2017: 276).

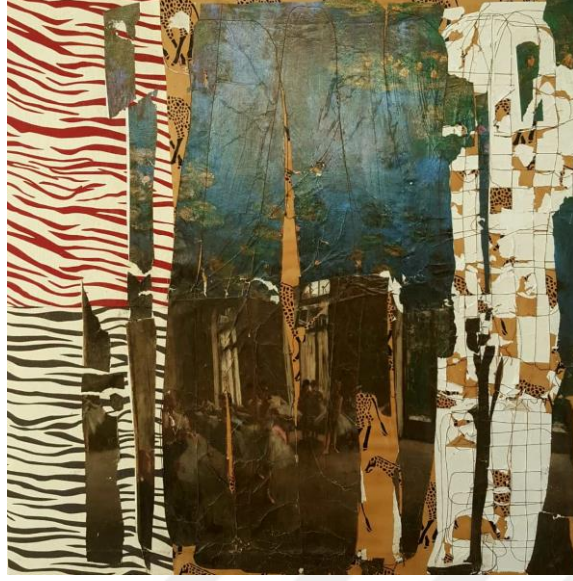
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – UYGULAMA ÇALIŞMALARI

4. Seda ŞAKİR' in Sanat Anlayışı ve Eserlerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları

Çalışmalarımın geneline bakıldığında geçmiş dönemlerde yaşayan ve farklı sanat akımları içerisinde yer alan sanatçıların eserlerini dijital baskı yönteminden yararlanarak, kolaj ve asamblaj teknikleri çerçevesinde eserler üretmekteyim. Tuval bezi yerine farklı kumaşlara yer verdiğim çalışmalarım; Leonardo da Vinci, Rembrandt van Rijn, Edgar Degas, Johannes Vermeer, Vincent van Gogh, Claude Monet gibi sanatçıların eser örneklerine bakılarak gerekli bölümleri yer almaktadır. Bu ünlü ressamın eserlerinin bazı parçalarına yer vermemin asıl amacı sanatçıların eserlerini yeniden farklı kompozisyon ile farklı mazleme ve tekniklerle bir bütün oluşturarak yeniden bir araya getirmektir.

Çalışmalarımda Kompozisyonlarımı, doluluk ve boşluk, sıcak ve soğuk renkler, yatay ve dikey ilişkileri üzerine kurgulamaktayım, ana malzeme olarak genellikle kâğıtlar ve kumaşlar tercih etmekteyim. Sadece kolaj ve Asamblaj tekniğinin yanı sıra yer yer boya ile müdahalelerde bulunarak boyanın rastlantısallığından yararlanarak soyutlamalar yapmaktayım.

Bu bağlamda eserlerinde dijital baskı teknolojilerinden faydalanan birisi olarak ve bu postmodern çağda insanların önemsiz gördüğü ya da gündelik olarak kullandığı örneğin sofraya bezi, perde, masa örtüsü, çarşaf, kırkyamalar ve küpe gibi malzemeleri bazen bilinçli olarak bazen de rastlantısal olarak tuval üzerine yapıştırmaktayım. Çalışmalarımın geneli kumaşlarla oluşturulmuş yer yer kâğıt parçalarına rastlanılmaktadır. Perspektif ve mekân olgusu yoktur amaç gündelik malzemeleri bir araya getirerek tuval düzleminde estetik bir kompozisyon oluşturmaktır. Bu malzemeler dışında dikiş makinası ile kâğıtlar dikerek farklı, güncel ve estetik olan her türlü konu ve kaygıya eserlerimde yer vermekteyim.

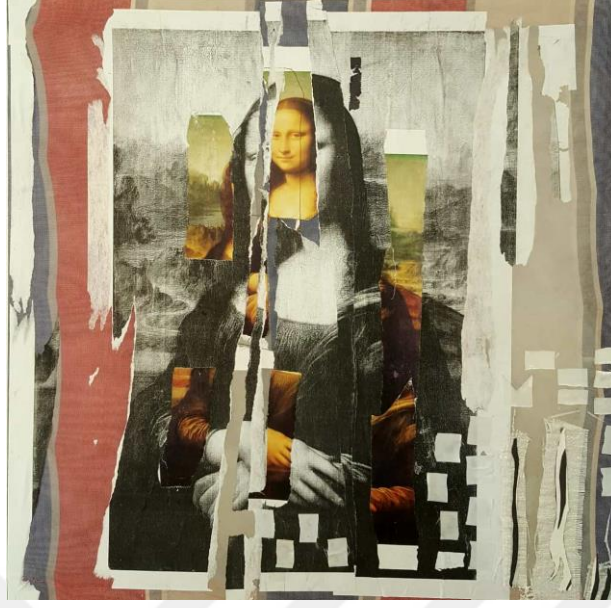

Görsel-51: Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, 100x100 cm, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 51) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 100x100 cm ebatlarındadır. Eserde üç farklı kumaş dikiş makinasıyla birleştirilerek tuval bezi yerine kullanılmıştır. Arka planda yer alan kumaş üzerinde zürafa baskıları bulunmaktadır. Çalışmanın sağ tarafında kullanılan kâğıtlar dikiş makinası ile dikilmiş olup tutkalla kumaş üzerine yapıştırılmıştır. Çalışmanın sol üst köşesinde kırmızı renkte dalgalı kumaş, sol alt köşesinde ise koyu yeşil renkte dalgalı kumaş birleştirilmiştir.

Çalışmanın orta bölümünde ünlü ressam Claude Monet'in "Nilüferler" serisi olan ve Edgar Degas'ın "Balerinler" serisinden Dijital Baskı Yönteminden yararlanılarak gerekli bölümleri alınmıştır. Bu bölümde yararlanılan görsellere dikiş makinası ile müdahale edilmiş ve tutkallı su ile estetik kaygı gözetilerek kumaş üzerine yapıştırılmıştır.

Kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmanın geneline bakıldığında mekân olgusu perspektif gibi kurallar yoktur. Tek bir odak noktası olmayan ve açık kompozisyonla ile yapılan ünlü sanatçıların eserlerinden kesitler alarak yeniden farklı bir kompozisyonla ve malzemelerle resmetmek amaçlanmıştır. Estetik kaygı taşıyan bu çalışma biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-52: Seda Şakir, "Yeniden Mona Lisa", 2019, 100x100 cm, KÜKT.

"Yeniden Mona Lisa" (Görsel 52) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 100x100 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eserde tuval bezi yerine sofra bezi arka plan olarak kullanılmıştır. Arka planda yer alan kırmızı mavi ve beyaz renklerde dikey çizgiler yer alır. Resmin sağ alt bölümünde üç adet çuval bezi ve üzerine kumaş yapıştırılmış olup beyaz kâğıtlar kare şeklinde kesilerek sol alt bölüme dağıtılarak yapıştırılmıştır.

Çalışmanın orta bölümünde ünlü ressam Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" isimli tablosu Dijital Baskı Yönteminden yararlanılarak gerekli bölümleri alınmıştır. Renkli ve siyah beyaz baskı ile alınan eserler birbiri arasında estetik bir kompozisyon oluşturulmak üzere çalışmanın farklı bölümlerine dağıtılarak tutkallı su ile kumaş üzerine yapıştırılmıştır.

Resmin geneline bakıldığında mekân olgusu ve perspektif gibi kurallar yer almamaktadır. Kolaj ve asamblaj tekniğine başvuru bu çalışmada odak noktası Mona Lisa'nın yüzüdür. Eserde kullanılan sofra bezi günlük hayatımızda her alanda ve bizler için önemli anlamlar taşıyan malzemelerin tuval düzlemine taşınması ile Estetik değer kazanması amaçlanmıştır. Çalışma biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-53: Seda  akir, "Pembe Küpeli Kız", 2019, 100x100 cm, K KT.

"Pembe Küpeli Kız" (Görsel 53) adlı eser ele alındığında; çalışmanın orijinal boyutları 100x100 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu çalışmanın arka planına siyah kâğıtlar yer yer yapıştırılmıştır. Çalışmanın sağ tarafında kullanılan kâğıtlar dikiş makinası ile dikilmiş olup tutkallı suya batırılarak beyaz kâğıtlar ise kare şeklinde kesilerek sağ alt bölümden üst bölümlere doğru dağıtılarak yapıştırılmıştır. Sol üstte ise kitap sayfalarından yazılar yer almaktadır.

Çalışmanın orta bölümünde Hollandalı ressam Johannes Vermeer'in başıyatlarından biri olan kimi zaman "Kuzeyin Mona Lisa'sı" ya da "Hollandalı Mona Lisa" olarak adlandırılan tablosu Dijital Baskı Yönteminden yararlanılarak gerekli bölümleri resmin orta kısmına yapıştırılmıştır. İnci küpeli kızın kupesinin olduğu bölgeye pembe renkte imitasyon inci yerleştirilmiştir. Kolaj ve asamblaj tekniğine başvurulan bu çalışma biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

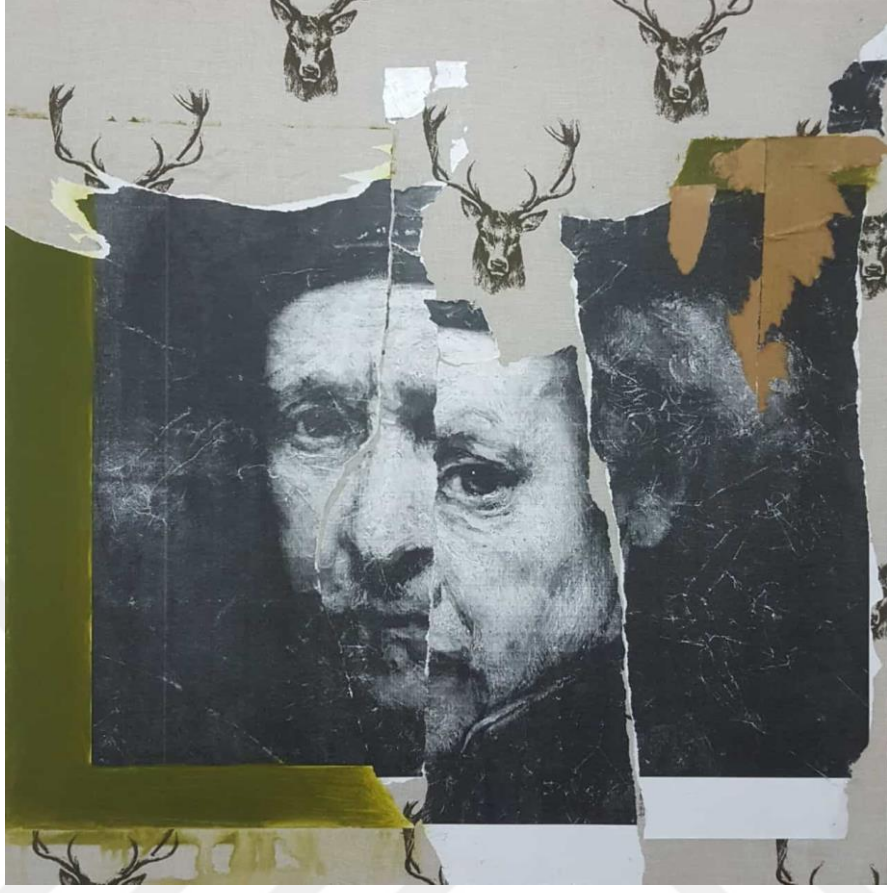
Görsel-54: Seda Şakir, "İsimsiz", 70x70 cm, 2019, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 54) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eserde tuval bezi yerine çiçek desenli kumaş kullanılmıştır. Çalışmanın sağ tarafında kullanılan kâğıtlar dikiş makinası ile dikilmiş olup tutkallı suya batırılarak yapıştırılmıştır. Çalışmanın orta bölümünde ünlü ressam Leonardo da Vinci'nin portresinden bir bölüm alınmıştır. Bu baskının üzeri dikiş makinasıyla dikilip kumaş üzerine yapıştırılmıştır. Kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışma biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-55: Seda Şakir, "Bir Çift Göz", 2019, 70x70 cm, KÜKT.

"Bir Çift Göz" (Görsel 55) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eserde tuval bezi yerine beyaz kumaş kullanılmıştır. Çalışmanın sağ ve sol köşelerine mavi renkte dantel yapıştırılmıştır. Üst bölümde yer alan kâğıtlar dikiş makinası ile raslantısal bir şekilde dikilerek yapıştırılmıştır. Çalışmanın tam ortasına yerleştirilen ünlü sanatçı Rembrandt'ın portre çalışmalarından biri yer alır. Bu portrenin gözlerine bir çift plastik göz yapıştırılmıştır. Eserin sağ alt bölümünde ise dört adet kırmızı düğme yerleştirilmiştir. Espritüel bir ifade katmak amacıyla yapılan çalışmada estetik kaygı ön plandadır. Kolaj ve asamblaj tekniğiyle yapılan bu eser biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

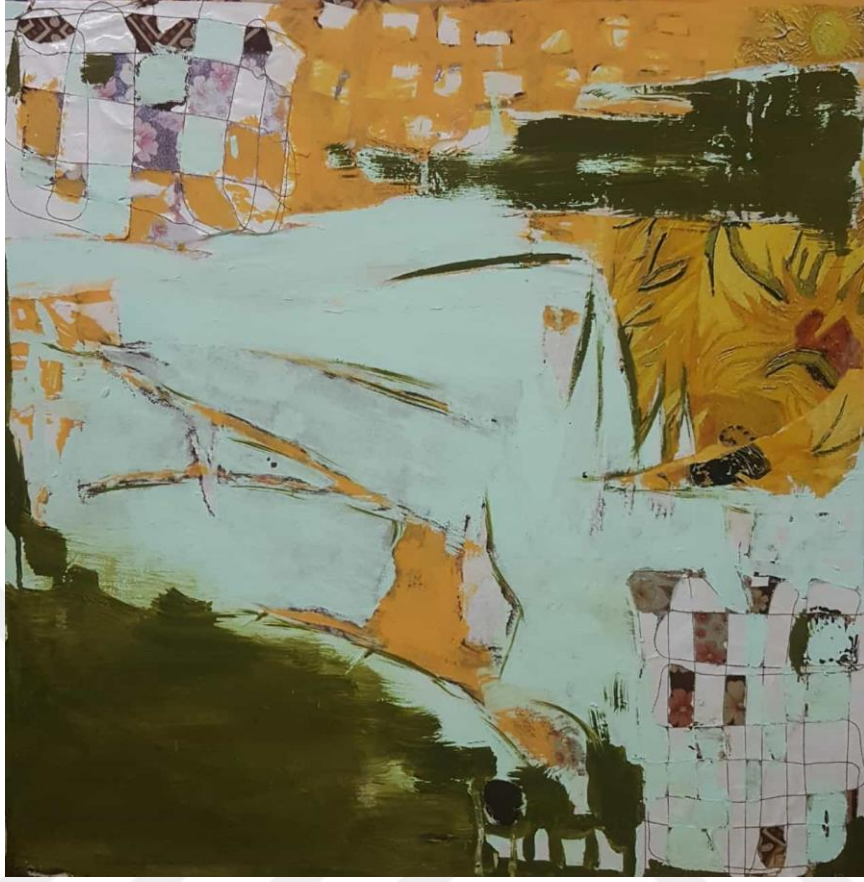
Görsel-56: Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, 70x70 cm, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 56) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eserde tuval bezi yerine geyik desenli kumaş kullanılmıştır. Çalışmanın orta kısmında neredeyse tuvalin genelini kapsayan ünlü sanatçı Rembrandt'ın yağlı boya portre çalışmasının siyah beyaz baskısı parçalı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu bölümde yararlanılan görseller tuval üzerine yapıştırılmıştır. Çalışmanın üst bölümünde dört adet geyik figürü yer alır. Sol bölümde ise kâğıt yeşil renge boyanmıştır. Sağ üst bölümde ise karton kâğıtlar yapıştırılmıştır. Kolaj tekniğiyle yapılan bu eser biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-57: Seda Şakir, "Gece", 2019, 70x70 cm, KÜKT.

"Gece" (Görsel 57) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eser kumaş üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmanın sağ ve sol köşelerine beyaz kâğıtlar yapıştırılmıştır. Vincent Van Gogh' un 'Yıldızlı Geceler' İsimli tablosundan birkaç bölüm dijital baskı yöntemiyle alınmış tuvalin sol üst ve alt bölümüne yerleştirilmiştir. Çalışmanın ortasında dikiş izleri bulunur. Bu dikiş izleri rastlantısal olarak ve estetik bir kompozisyon oluşturulmak üzere dikilmiştir. Bu çalışmada lacivert renk kullanılmış olup perspektif ve mekân olgusu bulunmamaktadır. Kolaj tekniğiyle yapılan bu eser biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-58: Seda Şakir, "İsimsiz", 70x70 cm, 2019, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 58) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eser kumaş üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmanın sol alt ve sağ üst köşelerinde yer alan kâğıtlar dikiş makinesinde kare şekiller verilerek dikilmiş ve kumaş üzerine yapıştırılmıştır. Çalışmanın sağ orta bölümde yer alan Vincent Van Gogh' un Ayçiçekleri isimli tablosundan birkaç bölüm dijital baskı yöntemiyle alınmış kumaş üzerine yapıştırılmıştır. Bu kâğıtların üzerinde ve sol alt bölümler koyu yeşil tonlarıyla boyanmışken, orta bölüm ise bebe yeşili ve yer yer sarı tonlarıyla soyutlamalar yapılmıştır. Bu sarı tonlar tuvalin üst kısmında da hakimdir. Kolaj tekniğiyle yapılan bu eserde estetik kaygıyla hareket edildiği için biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-59: Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, 70x70 cm, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 59) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 70x70 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eser kumaş üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Eserin sağ bölümünde ünlü sanatçı Rembrandt'ın portre çalışmalarından biri yer alır. Önünde kitap bulunan bu yaşlı adam izleyiciye doğru bakmaktadır. Bu eser yer yer yırtılmış olup mor renklerin hakim olduğu kumaşın üzerine yapıştırılmıştır. Çalışmanın sol bölümüne kurdeleler kare şekillerde kesilmiş ara ara boşluklar halinde tuval düzlemine yerleştirilmiştir. Tuvalin orta kısmında tutkalın verdiği ıslaklık ile tuvalin geneline doğru kumaşın mor rengi kâğıt yüzeyine rastlantısal olarak çıkmıştır. Estetik kaygı ile yapılan bu çalışmada kolaj tekniğine başvurulmuş olup biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Görsel-60: Seda Şakir, "İsimsiz", 2019, 100x100 cm, KÜKT.

"İsimsiz" (Görsel 60) adlı eser ele alındığında; Çalışmanın orijinal boyutları 100x100 cm ebatlarındadır. 2019 yılında yapılan bu eser kumaş üzerine karışık teknikle yapılmıştır. Çalışmada tuval bezi yerine zurafa baskılı kumaş kullanılmıştır. Eserin sağ alt bölümünde yer alan mavi yeşil kırmızı ve sarı tonlarının yer aldığı geometrik formlar içeren bir flar, kumaş üzerine yapıştırılmıştır. Çalışmanın sağ üst bölümünde yer alan mavi ve beyaz renlerde dikiş makinası ile dikilmiş bir kırk yama örneği bulunur ve bu kırk yamalar resmin geneline bilinçli olarak yapıştırılmıştır. Bordo ve siyah kareli eski bir gömleğin üzerine kalp desenli dikişler ve tam altına üçgen formlarda kumaşlar kesilerek yapıştırılmıştır. Çalışmanın geneli kumaşlarla oluşturulmuş yer yer kâğıt parçalarına rastlanılmaktadır. Perspektif ve mekân olgusu olmayan çalışmada amaç gündelik malzemeleri bir araya getirerek tuval düzleminde estetik bir kompozisyon oluşturmaktır. Bu çalışmada kolaj tekniğine başvurulmuş olup biçimci kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

SONUÇ

Tarih boyunca var olan resimsel anlayışın değişmesine sebep olan kolaj ve asamblaj teknikleri, resim sanatına girmesiyle, resmin klasik yöntemlerini tamamen ortadan kaldırmadan hazır nesne kullanımı ile teknoloji destekli gelişmelerle birlikte sanata yepyeni kapılar açmıştır.

Bu sebeple Kolaj ve asamblaj tekniklerinin, Dünya ve Türk resminde var olma süreci ile yerleştirme sanatına doğru evrilişini ortaya koyan bu tez, sanatın sürekli bir değişim içerisinde olduğunu da açıkça göstermektedir. Kolaj ve asamblaj teknikleri, resim sanatının kapsamını genişleterek, sadece resim değil, mimari ve heykel çalışmaları içerisinde de ele alınabilecek yeni sorunsallara konu olmaya devam etmektedir. Resim sanatında artık malzemenin altında yatan kavramın önemli olduğu ve sanata düşüncenin yön verdiğini görmüş ve artık malzemenin yönlendirdiği el becerisine dayalı sanat yapmak yerine düşüncenin sanatı yönlendirdiği hatta tuval resminde bile düşünsel alt yapı arandığı bir dönemde yaşanmaktadır.

Çağdaş sanat akımlarına baktığımızda Kübizm, Soyut Sanat, Konstrüktivizm, Sürrealizm, Dada, Pop Sanat ve 1960 sonrası birçok akımda kendini gösteren kolaj ve asamblaj teknikleri ile malzeme kullanımının sınırsız ve düşünce gücünün geliştiği görülmektedir. Türk resminde de kolaj ve asamblaj tekniklerinin birçok sanatçı tarafından kullanılmakta olduğunu görmekteyiz. 1950'li yıllarında Soyut Sanat ile beraber yavaş yavaş kullanılmaya başlanan teknikler, 1960'lı yıllarda bazı sanatçılar tarafından daha gerçekçi üslupla ele alınmış olduğu görülmektedir. Bu Tez kapsamında, kolaj ve asamblaj tekniklerini kullanan Burhan Doğançay, Zeki Faik İzer, Hüsamettin Koçan, İnci Eviner, Altan Gürman, Şükrü Aysan, Bedri Baykam, Ahmet Güneştekin, gibi dünya çapında çeşitli koleksiyonlarda da eserleri bulunan sanatçılarımızın çalışmalarına yer verilmiştir.

Kolaj ve asamblaj çalışmalarına dünyanın çeşitli sanat merkezlerinde gerçekleştirilen bienallerlerde de sıkça karşılaşılmaktadır. Dünya çapında

gerçekleştirilen ve ayrıca İstanbulda Uluslararası İstanbul Bienali kapsamında yer alan bazı sanatçılar Kolaj ve asamblaj tekniği kullanarak eserlerini gerçekleştirmişlerdir. Uluslararası sanat dünyasında varlık göstermek amacı ile başlatılan Bienal etkinlikleri tarihi mekânlara yerleştirilen sanatçıların eserleri ile daha çok öne çıkmaktadır. Sanatçıların tanıtımı, seçici kurullar ve kuratörler den oluşan Uluslararası İstanbul Bienalleri Türk kültür sanat ortamına alışılmışın dışında bir sergi anlayışı getirmektedir. Bu anlamda en önemli örnekler; 1986 yılında Ankara'da açılan ve sadece dört kez düzenlenebilen Uluslararası Asya - Avrupa Sanat Bienali ve 1987'de başlayan ve hala günümüzde de varlığını devam ettiren Uluslararası İstanbul Bienalidir.

Uluslararası İstanbul Bienallerinin Türk kültür ve sanat ortamına getirdiği yenilikler elbette tartışmasız bir gerçektir. Sergileme geleneğindeki değişimler, çağdaş sanat oluşumlarının ortaya çıkmasında ve geniş kitlelere tanıtılmasında, önemli bir rol üstlenmektedir. İstanbul Bienali Dünya sanat Bienalleri çerçevesinde tartışılan kavramsal çerçeve ile adından en çok söz ettiren sanat etkinliği olmuştur. Türk sanatçılar uluslararası sanat ortamında bulunmak için bienallere katılmış ve Bienal düzenlemektedir.

Ülkemizde yapılan Bienal etkinlikleri ile en başında Türk kültür sanat ortamına "Bienal" ve "Küratör" kavramı yerleşmiştir. Yabancı sanatçılar, yazarlar ve kuratörler tarafından merakla izlenen İstanbul Bienalleri Türkiye'nin ve İstanbul'un dünyaya tanıtılması ile sanat camiasında önemli yer edinmesinde görevler üstlenmiştir. İstanbul Bienalleri Türk kültür sanat ortamına yeni kavramlar getirmiş ve bunların tartışılmasına olanak vermiştir. Ayrıca Türk sanatçıların tanıtılıp uluslararası Bienallere, sergilere davet edilmesini sağlamakta, genç sanatçıların da dünyadaki sanatsal gelişimleri takip etmesinde etkili olmaktadır.

Uluslararası İstanbul Bienali geçmişten günümüze toplamda onbeş etkinlik gerçekleştirmiş, bu etkinliklere her iki yılda bir devam ettirmiştir. Bu Bienallerin içeriğine bakıldığında her yıl farklı konular seçilerek Türk ve yabancı sanatçıların bir araya gelmesiyle düzenlenen ve sponsorluklar ile devam ettirilen büyük çaplı bir

organizasyon olmayı başarmıştır. Bienallere katılan sanatçılar genel olarak eserinde Enstelasyon, Performans sanatı, Video art, Heykel, Kolaj ve asamblaj gibi yöntemlerle ortaya koydukları eserlerini İstanbul'un birçok farklı mekânlarında sergilemişlerdir.

Sonuç olarak ele alınan "14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki Kolaj ve Asamblaj Uygulamaları", adlı tez konusu kapsamında kolaj ve asamblaj teknikleri açıklanarak bu tekniklerin resim sanatında nasıl ortaya çıktığı ve dünya sanatçıları tarafından nasıl ele alındığı sanatçılarla örneklendirilmiştir. Kolaj ve asamblaj teknikleriyle öne çıkan sanatçılardan Anna Boghiguian, Aslı Çavuşoğlu, Elmas Deniz, Deniz Gül, Lungiswa Gqunta, Njideka Akunyili Crosby, Alejandro Almanza Pereda, Gözde İlkin, Monica Bonvicini, Latifa Echakhch, Victor Leguy, Ali Taptık, Yonamine, Mark Dion, Henrik Olesen'in eserleri analiz edilmiştir.

Uluslararası İstanbul Bienalinin önemi, kuruluşundan bugüne kadar gerçekleştirilen İstanbul Bienalleri hakkında bilgiler ve katoloğları araştırılmıştır. 14. ve 15. Uluslararası İstanbul Bienaline katılan sanatçıların eserlerine bakılarak tespit edilen Kolaj ve asamblaj teknikleri ile çalışmalar yapan onbeş sanatçının eser analizi yapılmıştır. Son bölümde ise Seda Şakir'in çalışmalarının görselleri eklenmiş, on eserin analizleri yapılmıştır.

1895 yılında Venedik'te başlayan bienaller 21. Yüzyılda dünyanın birçok yerinde sanatçıların ve sanatseverlerin ilgi gösterdiği, önemli sanat olayları içerisinde yer almaktadır. Bu Bienaller içerisinde İstanbul Bienalleri mekânları sanatçıları ve eserleriyle dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamına giren 14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki sanatçıların temaları genellikle göç sorunları, aile kavramları, komşuluk ilişkileri, betonlaşma, politik ve günümüzdeki küresel atık sorunları gibi konular ele alınmıştır. İstanbul Bienallerindeki sanatçıların ele aldığı konular tüm dünyanın sıkıntı, heyecan, sevinç ve kaygı duyduğu ortak konular olduğu dikkat çekmektedir.

14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki sanatçıların ele aldığı temalar çerçevesinde kolaj ve asamblaj teknikleri ile uygulama yapan sanatçıların kavramsal, entelasyon ve soyut çalışmalarda yaptıklarını görülmektedir. Çalışmaları incelenen sanatçıların çoğunun klasik boyama yöntemlerinden ayrılıp daha çok kâğıtlar, tahtalar, cam

şişeler, kumaşlar vb. çeşitli malzemelere yönelerek kolaj ve asamblaj tekniklerini eserlerinde kullanmış oldukları dikkat çekmektedir. 14. ve 15. İstanbul Bienallerindeki kolaj ve asamblaj teknikleri ile eserlerini üreten sanatçılar gündelik eşyalardan yararlanmışlardır. Seda Şakir'in eserlerindeki kolaj ve asamblaj tekniklerinde resim sanatında kullanılan geleneksel malzemeler yerine günlük kullanım eşyalarından yararlanılarak üretilmiştir. Bu nedenle Seda Şakir'in eserleri 14. ve 15. İstanbul bienalleri'nde kullanılan kolaj ve Asamblaj uygulamaları yapan sanatçıların eserleri arasında benzer özellikler bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

14. İstanbul Bienali Katoloğu, (2015). Tuzlu Su (1.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
15. İstanbul Bienali Katoloğu, (2017). *İyi Bir Komşu* (1.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aydemir, Işıl (2016). *İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kültür Bağlamında 13.İstanbul Bienali İncelemesi*. Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programı Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Candemir, Tülin (2006). *İstanbul Bienal'inde Kimlik ve Aidiyet Sorunu*. Dalı Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demir, Rabia (2011). *Burhan Doğançay ve Serileri*. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-iş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Erdoğan, Ferah Nur (2007). *İlköğretim Okullarında (6., 7. ve 8., Sınıflarda) Kolaj Tekniğinin Eğitime Katkısı*. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, Nazmi (2015). *Çağdaş Sanat Etkinlikleri ve Türkiye Turizmi Bağlamında 13. İstanbul Bienali İncelemesi*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Gün, Sibel (2011). *Uluslararası İstanbul Bienali Tarihçesi*. Resim Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Güneş, Nurhayat (2013). *Resim Sanatında Kolaj, Asamblaj Ve Türk Resmine Yansımaları*. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Öztürk, Suzan (2011). *Resimsel Öğe Olarak Parçalılık, Biçim ve Kolaj, Yüksek Lisans Tezi*. Resim Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tunalı, İsmail (1996). *Felsefenin Işığında Modern Resim*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Turani, Adnan (2010). *Dünya Sanat Tarihi* (14.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Y, Salman (2008). Asamblaj Tekniği, Eczacıbaşı sanat Ansiklopedisi, I. Cilt, 142. İstanbul, Yem Yayın.

Yönetimi Yüksek Lisans Programı. Kültür Yönetimi Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Z, Rona (2008). Kolaj Tekniği, Eczacıbaşı sanat Ansiklopedisi, II. Cilt, 890. İstanbul, Yem Yayın.

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

- Sanal, 1. (2019), (<http://www.beyazart.com/sanatci/Zeki-Faik-izer>), Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 2. (2019), <https://www.iksv.org/tr/hakkimizda/tarihce>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 3. (2019), <http://14b.iksv.org/media.asp>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 4. (2019), <http://15b.iksv.org/media.asp>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 5. (2019), <http://14b.iksv.org/works.asp?id=26>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 6. (2019), <http://14b.iksv.org/works.asp?id=80>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 7. (2019), <http://14b.iksv.org/works.asp?id=65>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 8. (2019), <http://14b.iksv.org/works.asp?id=15>, Erişim Tarihi: 12.05.2019.
- Sanal, 9. (2019), <https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=1244>, Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal, 10. (2019), <https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/zeki-faik-izer-hayati-ve-eserleri/>, Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal, 11. (2019), <http://kultursurasi.kulturturizm.gov.tr/TR-174814/husamettin-kocan-prof-dr.html>, Erişim Tarihi: 16.03.2019.
- Sanal, 12. (2019), <http://www.beyazart.com/sanatci/%C4%B0nci-Eviner>, Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal, 13. (2019), (<http://www.beyazart.com/sanatci/Altan-G%C3%BCrman>), Erişim Tarihi: 13.05.2019.

- Sanal,14.(2019),
http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1180 Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal, 15. (2019), <http://www.bedribaykam.com/tr/biyografi>, Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal,16.(2019),
<http://www.beyazart.com/sanatci/AhmetG%C3%BCne%C5%9Ftekin>, Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- Sanal, 17. (2019), <https://tiyatrolar.com.tr/anna-boghiguan>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 18. (2019), <https://www.iksv.org/tr/katilan-sanatcilar/asli-cavusoglu>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 19. (2019), <http://www.elmasdeniz.com/bio.html>, Erişim Tarihi: 16.03.2019.
- Sanal, 20. (2019), <https://tiyatrolar.com.tr/deniz-gul-1>, Erişim Tarihi: 16.03.2019.
- Sanal, 21. (2019), <https://tiyatrolar.com.tr/lungiswa-gqunta>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 22. (2019), <https://thisisafrica.me/akunyili-crosby-vulnerability-of-young-artists/>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 23. (2019), <https://bigoody.com/kultur-sanat/betona-batirilmis-tablo-pera-muzesinde.html>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 24. (2019), <https://tiyatrolar.com.tr/gozde-ilkin>, Erişim Tarihi: 14.05.2019.
- Sanal, 25. (2019), <https://www.miandn.com/artists/monica-bonvicini>, Erişim Tarihi: 15.05.2019

Sanal, 26. (2019), <http://adropofart.com/Artist/187/latifa-echakhch>, Erişim Tarihi:
15.05.2019

Sanal, 27. (2019), <https://victorleguy.com/bio>, Erişim Tarihi: 15.05.2019

Sanal, 28. (2019), <http://sanat.itu.edu.tr/hakkimizda/akademik-kadro/ali-faruk-taptik>,
Erişim Tarihi: 19.05.2019

Sanal, 29. (2019), <https://www.yona-mine.com/biography/>, Erişim Tarihi:
20.05.2019

Sanal, 30. (2019), <http://www.artnet.com/artists/mark-dion/>, Erişim Tarihi:
20.05.2019

Sanal, 31. (2019), <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1089>, Erişim Tarihi:
20.05.2019

GÖRSEL KAYNAKÇA

- G.1. <https://www.wikiart.org/en/kurt-schwitters/difficult-1943>, Erişim Tarihi: 25.01.2018
- G.2. <https://zhrblc.wordpress.com/2013/05/09/yeni-bir-bicimkubizm/>, Erişim Tarihi: 22.02.2018
- G.3. <https://zhrblc.wordpress.com/2013/05/09/yeni-bir-bicimkubizm/>, Erişim Tarihi: 22.02.2018
- G.4. http://www.everypainterpaintshimself.com/article/jasper_johns_fools_house_1964, Erişim Tarihi: 23.02.2018
- G.5. <https://www.pablocicasso.org/guitar.jsp>, Erişim Tarihi: 23.02.2018
- G.6. <https://pbs.twimg.com/media/B6sl9uICIAEikSf.jpg>, Erişim Tarihi: 03.02.2018
- G.7. <https://www.arttv.com.tr/yazi/momada-francis-picabia-sergisi-yazan-yasemin-vargi>, Erişim Tarihi: 25.02.2018
- G.8. <https://www.rauschenbergfoundation.org/art/artwork/allegory>, Erişim Tarihi: 04.03.2018
- G.9. <http://www.dugumkume.org/wp-content/uploads/2008/05/saltz1-11-3.jpg> Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.10. <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/mavi-senfonu-kimde-12974342>, Erişim Tarihi: 06.03.2018
- G.11. <http://www.beyazart.com/sanatci/Zeki-Faik-izer>, Erişim Tarihi: 08.03.2018
- G.12. <https://www.arttv.com.tr/sergiler/diger/yuz-goz-resimleri-husamettin-kocan>, Erişim Tarihi: 08.03.2018

- G.13.<http://www.banucarmikli.com/cizmek-zihnimde-olup-bitenleri-anlamanin-bir-yolu-inci-eviner-istanbul-modern/>, Erişim Tarihi: 05.05.2018
- G.14.<http://altangurman.com/tr/montaj-1/>, Erişim Tarihi: 06.06.2018
- G.15.<http://www.sanalmuze.org/paneller/ssd/3709.htm>, Erişim Tarihi: 26.07.2018
- G.16.<http://www.banucarmikli.com/kendi-efsanesini-yaratan-ressam-bedri-baykam/>,
Erişim Tarihi: 26.07.2018
- G.17.<http://yazinotlari.blogspot.com/2012/11/ahmet-gunestekin-yuzlesme-sergisi.html>, Erişim Tarihi: 28.10.2018
- G.18.<https://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/haberler/sakip-sabancinin-portresi-56-venedik-bienalinde>, Erişim Tarihi: 09.12.2018
- G.19.https://artsation.com/images/bispodorosario_biennale_sk_0.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.20.<https://news.artnet.com/exhibitions/a-wake-up-call-for-the-whitney-biennial-21279>, Erişim Tarihi:13.02.2019
- G.21.https://bienal.iksv.org/i/content/4233_1_1-Bienal-1987.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.22.https://bienal.iksv.org/i/content/4243_1_2-Bienal-1989.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.23.https://bienal.iksv.org/i/content/4246_1_3-Bienal-1992.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.24.https://bienal.iksv.org/i/content/4254_1_4-Bienal-1995.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019

- G.25.https://bienal.iksv.org/i/content/4259_1_5-Bienal-1997.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.26.https://bienal.iksv.org/i/content/4263_1_6-Bienal-1999.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.27.https://bienal.iksv.org/i/content/4265_1_7-Bienal-2001.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.28.https://bienal.iksv.org/i/content/4271_1_8-Bienal-2003.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.29.https://bienal.iksv.org/i/content/4269_1_9-Bienal-2005.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.30.https://bienal.iksv.org/i/content/4267_1_10-Bienal-2007.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.31.https://bienal.iksv.org/i/content/4261_1_11-Bienal-2009.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.32.https://bienal.iksv.org/i/content/4257_1_12-Bienal-2011.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.33.https://bienal.iksv.org/i/content/4255_1_13.Bienal_2013.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.34.https://bienal.iksv.org/i/content/4245_1_14.Bienal_2015.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019
- G.35.https://bienal.iksv.org/i/content/4106_1_15-%C4%B0stanbul-Bienali.jpg,
Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.36.<https://universes.art/en/istanbul-biennial/2015/tour/galata-greek-primary-school/anna-boghiguan-2/>, Erişim Tarihi: 30.06.2019

- G.37.<https://kulturlimited.com/2016/05/26/asli-cavusoglundun-kirmizi-eseri-mathafda/>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.38.<http://acikradyo.com.tr/su-hakki/para-yoksa-su-yok-tuketime-indirgenmis-insan-doga-iliskisi>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.39.<http://14b.iksv.org/works.asp?id=15>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.40.<https://kulturlimited.com/2017/10/05/elmgreen-dragsetin-istanbul-bienali-gelecek-kuratorler-icin-bir-model/>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.41.<https://www.npg.org.uk/whatson/display/2018/njideka-akunyili-crosby>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.42.https://cdn2.themaggar.net/wp-content/uploads/2017/09/PYZ_1915-2.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.43.<https://blog.peramuzesi.org.tr/sergiler/hafiza-ve-simdi-kumaslarda-gozde-ilkin/>, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.44.https://bienal.iksv.org/i/content/4107_1_15-istanbul-bienali-6.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.45.http://15b.iksv.org/img/participants/Latifa_Echakhch_tr.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.46.http://15b.iksv.org/img/participants/Victor_Leguy_tr.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.47.http://15b.iksv.org/img/participants/Ali_Taptik_tr.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019
- G.48.http://15b.iksv.org/img/participants/Yonamine_tr.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019

G.49.http://15b.iksv.org/img/participants/Mark_Dion_tr.jpg, Erişim Tarihi:
30.06.2019

G.50.https://xoxodigital.com/content/post/11610/a/iksv_15b_sahirugureren_388-medium.jpg, Erişim Tarihi: 30.06.2019

G. 51. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 52. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 53. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 54. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 55. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 56. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 57. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 58. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 59. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

G. 60. Seda şakir'in Kişisel Arşivi.

EK-1

SANATÇI BİYOGRAFİLERİ

Burhan DOĞANÇAY (1929-2013)

1929 yılında doğan ünlü Ressam, Adil Doğançay'ın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Babasından ve ressam Arif Kaptan'dan sanat eğitimi almıştır. Ankara Üniversitesi'nde hukuk eğitimi ve 1955'te Paris'te bitirdiği ekonomi doktorasının önüne geçerek sanat serüveninin başlangıcı olmuştur. Bir yandan akademik eğitimi devam ederken, diğer yandan resim çalışmalarını hiç aksatmadan sürdürmeye devam etmiştir. Paris'teki öğrencilik yıllarında La Grande Chaumiere'de resim çalışmalarına

Katılmış ayrıca doktorasını bitirip Ankara'ya döndüğünde Sanat Sevenler Kulübü'nde babasıyla ortak sergiler açmıştır. 1961'de 22. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne beş resmikasıl edilmiş, 1962 yılında New York'a gitmiştir. 1964 yılında Guggenheim müzesi müdürü Thomas Messer'in sanatçının yapıtlarından birini müze koleksiyonuna almıştır. New York duvarlarıyla başlayacak önemli esin kaynağı olan 'Duvarlar' serisine de aynı yıllarda başlamıştır. Sanatçı, 114 ülkeyi kapsayacak olan 'Dünya Duvarları' fotoğraf projesine başlamıştır. 1982'de bu projenin ürünlerini, Paris'te Georges Pompidou da 'Fısıldayan Duvarlar' adı altında ilk kez sergilemiştir. 1986'da büyük bir onarım geçiren Brooklyn Köprüsü'nün 19 adet büyük boy fotoğrafı New York kentinin 100.yıl kutlamalarında (1998) JFK Uluslararası Havaalanı'nda iki yıla yakın bir süre sergilenmiştir. Daha sonra bu fotoğraflar 'Walls of the World' adı altında kitap olarak yayımlanmıştır. 2001 yılında Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı desteği ile ilk Retrospektif Sergisi'ni İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda gerçekleştirmiştir. 2003 Haziran ayında sanatçının, 'Hat Sanatına Saygı' isimli çalışması Brüksel'deki yeni Avrupa Parlamentosu binasına asılmıştır. 15 Ocak 2013 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Bodrum'da toprağa verilmiştir (Sanal-9, 2019).

Zeki Faik İZER (1905-1988)

Ressam Zeki Faik İzer 1905'te İstanbul'da doğmuştur. Vefa Sultanisi'nde ve 1923'de Sanayii Nefise Mektebi'nde İbrahim Çallı Atölyesi'nde eğitim almıştır. 1928-1932 arasında Paris'te Andr Lhote ve Emile Othon Friezs atölyelerinde sanat eğitimini geliştirmiştir. Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne resim hocası olarak atanan ressam, bir yıl sonra İstanbul'a dönmüştür. Lhote atölyesindeki çalışmalarının sonrasında hocası olan Friezs'yi kendine daha yakın bulmuştur. 1933'de D grubunu kurucularında olmuştur (Sanal-10, 2019).

Hüsamettin KOÇAN (1946-)

1946 yılında Bayburt'da doğan sanatçı, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde uzun yıllar öğretim üyesi olarak görev yapmış ve 1997-2005 yılları arasında fakültenin dekanlığını yapmıştır. 1980 yılında "Türk Halk Resimleri" konulu araştırmasını tamamlamıştır. Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin kurucuları arasında yer almıştır. 2005 yılında kurduğu vakıfla 2010 Temmuz ayında Baksı Müze'sine hayat vermiş ve 2014 yılında T.B.M.M. Onur Ödülü'nün sahibi olmuştur. Baksı Müze'si nedeniyle Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 2014 Yılın Müzesi Ödülü'nü almıştır. Avusturya Salzburg Şehir Onur Ödülü ve Asya Sanat Bienali- Resim Büyük Ödülü'nün içinde olduğu 35 ödüle sahip olan Sanatçı, 45 kişisel sergi açmış ve çok sayıda ulusal ve uluslararası grup sergisine katılmaktadır (Sanal-11, 2019).

İnci EVİNER (1956-)

1956 yılında Ankara'da doğan sanatçı, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nü bitirmiştir. Aynı üniversitede yeterlik çalışmasını tamamlamıştır. Soyut-anlatımcı bir çizgide farklı araç-gereçler kullanarak, kalın boya dokusuyla zenginleştirdiği çalışmalarını yer yer simgesel motiflerin de

katkısıyla kendine özgü bir armoni çerçevesinde oluşturmaktadır. Yaşamını ve çalışmalarını İstanbul'da sürdürmektedir (Sanal-12, 2019).

Altan GÜRMAN (1935-1976)

1935 yılında İstanbul'da doğan sanatçı, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde öğrenim görmüştür. 1963-66 yılları arasında, Paris Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda, resim ve özgünbaskı dallarında çalışmıştır. 1972-73'de, İtalya'da mesleği ile ilgili incelemelerde bulundu. 1962'de Venedik ve 1969'da Sao Paulo Bienallerine katıldı. 1976 yılında İstanbul'da yaşamını yitirmiştir (Sanal-13, 2019).

Şükrü AYSAN (1935-1976)

1935'de İstanbul, Kadıköy'de doğan sanatçı, Öğrenimini Pertevnihal Lisesinde tamamlamış ve 1956-1960'da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisini bitirmiştir. 1963-1966 yılları arasında Paris Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda Resim ve Özgün Baskı konusunda ilerlemiş ve 1967 yılında İ.D.G.S. Akademisinde asistan olarak göreve başlamıştır. 1969 yılında tüm Akademi öğrencisinin ilk yıl öğrenim gördüğü "Temel Sanat Eğitimi Kürsüsü"nü'nün oluşumuna katkıda bulunmuştur. 1971 yılında Aynı Kürsüde doçent olmuş ve 1972-1973 yılları arasında İtalya'da inceleme ve araştırmalar yapmıştır. 1974 Temel Sanat Eğitimi Kürsüsü Başkanı olmuştur. 1976 yılında 26 Nisan'da hayatını kaybetmiştir (Sanal-14, 2019).

Bedri BAYKAM (1957-)

1957 yılında Ankara'da doğan sanatçı'nın eserleri altı yaşından bugüne kadar Bern, Cenevre, New York, Washington, Paris, Londra, Roma, Münih, Stockholm, San Francisco ve Berlin başta olmak üzere tüm dünyada sergilenmeye başlanmıştır. 1975-80 yılları arasında Paris'te Sorbonne Üniversitesi'nde ekonomi, L'Actorat'da aktörlük eğitimi almış olan sanatçı, 1980-1983 yıllarında ise California College of Arts and Crafts'de resim ve sinema eğitimi görmüştür. Bugüne

kadar yarısı uluslararası olmak üzere 140 kişisel sergi açmış, sayısız grup sergisine katılmıştır. Bedri Baykam'ın eserleri, Berlin Academie der Künste, Barcelona Picasso Museum, Roland-Garros Museum, Pinacothèque de Paris, Stedelijk Schiedam, Museum der Moderne Salzburg, Osthaus Museum Hagen, Künstlerhaus Bethanien Berlin, Bahrain National Museum gibi müzelerde ve Kahire, Venedik, İstanbul ve Buenos Aires Bienalleri'nde sergilenmiştir. UNESCO'ya bağlı Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin de kurucularından ve halen Türkiye Ulusal Komitesi Başkanı olan sanatçı, 2015 yılında düzenlenen UNESCO resmi partneri International Association of Art (IAA) 18. Dünya Sanat Birlikleri Genel Kurulu'nda Dünya Başkanı seçilmiştir (Sanal-15, 2019).

Ahmet GÜNEŞTEKİN (1966-)

1966 yılında Batman'da doğan sanatçı, 16 yaşında ilk kişisel sergisini açmıştır. 1984 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'ni yarıda bırakmış ve 1986 yılında girdiği Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü'nde öğrenim görmüştür. 1997-2003 yılları arasında Anadolu seyahatlerinde bulunarak efsaneler derlemiş ve tuvaline aktarmıştır. 2005 yılında TRT için Güneşin İzinde adlı belgesel projesini hayata geçiren sanatçı, işlediği temalardan yola çıkarak çok sayıda tasarıma imza attı ve tasarımları dünya markaları tarafından üretilmiştir. Bugüne kadar gerçekleştirdiği birçok projeye çocukları dâhil etmiş, 5000'e yakın çocukla resim çalışmaları yapmıştır. Yurtdışı ve yurt dışında yüzden fazla kişisel ve karma sergiye katılmış olan Güneştekin'in eserleri, yurtiçi ve yurtdışında birçok koleksiyonda yer almaktadır. Çalışmalarını İstanbul/Beyoğlu'ndaki atölyesinde sürdürmektedir (Sanal-16, 2019).

Anna BOGHİGUİAN (1946-)

1946 yılında Kahire de bir saat ustasının kızı olarak doğmuştur. Sanatçı, Mısır ve Kanada'da siyaset bilimi ve sanat eğitimi almış, yolculukları sırasında yaptığı, insanlık durumuna dair hem yaratıcı hem de sıradan suluboya, guaş ve mum

teknikleriyle damıtılmış eleştirel gözlemleriyle bilinmektedir. Boghiguian'ın üretkenliği 1970'lerde artmış ve resimlerini 1982'de Toronto'da sergilemiştir (Sanal-17, 2019).

Aslı ÇAVUŞOĞLU (1982-)

1982 İstanbul doğumlu sanatçı ve yazar olan Aslı Çavuşoğlu, 2009 yılında Cite des Arts'a giden son sanatçıdır. Çavuşoğlu'nun eserlerinin çoğunluğu silinti, tekrarlama, taklit ve etkileşim mekanizmalarının etrafında yoğunlaştığı öyküsel egzersizlerdir. Eserlerinde sanatçı kitaplar, videolar ve enstalasyonlar gibi çeşitli araçlardan esinlenen Çavuşoğlu'nun yakın zamanlarda gerçekleştirdiği Eric Gottesman ve Toleen Toug küratörlüğünde Amman, Ürdün'de gerçekleşen *We Woven the Motherlands with Nets of Iron*; Isabelle Le Normand ve Florence Ostende küratörlüğünde, *La Box*, Bourges, Fransa'da gerçekleşen *Quiadmires-vous?*; Ilaria Gianni küratörlüğünde *Galerie Opdhal*, Berlin, Almanya'da gerçekleşen *Voices from silence - Truths Unveiled by Time* ve Kadist Art Foundation, Paris, Fransa'da gerçekleşen *This Place Has No Size At All* gibi sergileri arasında yer almaktadır. Sanatçının yayımlanmış kitapları sırasıyla şunlardır: *Takip/Poursuite* (2006), *Caiet de Geografie* (2006), *The Unsubscribed Life of Peter Böse* (2207), *In Patagonia after Bruce Chatwin* (2009) (Sanal-18, 2019).

Elmas DENİZ (1981-)

1981 yılında Bergama, Türkiye doğumlu sanatçı, İstanbulda yaşamakta ve çalışmaktadır. Sanatçının çalışmalarında ekonomi ile doğa arasındaki dolaşma ve kesişme noktalarını araştırmaktadır. K2 Çağdaş Sanat Merkezi'nin İzmir'deki kurucularından biridir. Deniz'in işleri, Vehbi Koç Vakfı Çağdaş Sanat Koleksiyonu da dâhil olmak üzere birçok kamu ve özel koleksiyonun bir parçası olmuştur (Sanal-19, 2019).

Deniz GÜL (1982-)

1982, İzmir doğumlu sanatçının Aşamalardan oluşan ve 2011 yılında Arter’de yer alan projesi “5 Kişilik Bufet”in küratörlüğünü Emre Baykal üstlendi ve proje 2015’te Chicago’daki Hyde Park Art Center’daki ortaklaşa gerçekleşen bir performans ile tamamlamıştır. 2014’te New York’ta CecArtsLink’te ödül alan sanatçının katıldığı rezidanslar arasında Hyde Park Art Center, Chicago (2012); Tokyo Wonder Site, Tokyo (2008), Khoj, Mumbai (2006) yer alıyor. Sanatçının çalışmaları Salzburger Kunstverein, Salzburg (2012); the Center for Contemporary Art Ujazdowski Castle, Warsaw (2010); Palais des Beaux Arts, Lille (2009); Centre De Cultura Contemporania, Barcelona (2008) gibi Avrupa’nın birçok önemli sanat merkezindeki sergilerde yer almış olan sanatçı, küratörlüğünü Carolyn Christov-Bakargiev’in yaptığı 14. İstanbul Bienali için Beyoğlu’nda bulunan harap durumdaki bir Yunan yapısındaki site-specific enstalasyona davet edilmiştir (Sanal-20, 2019).

Lungiswa GQUNTA (1990-)

1990, Port Elizabeth doğumlu sanatçı, halka açık heykeller üzerine çalışmıştır. Sanatçı yanmış ve oyulmuş totemlerle çalışmaktadır. Geleneksel ve kentselin kesişim noktasıyla ilgilenen, bir kadın artist olarak kendi mevkisinin ne olduğunu anlamaya odaklanan sanatçılardandır (Sanal-21, 2019).

Njideka Akunyili CROSBY (1983-)

1983, Nijerya doğumlu sanatçı, etnik mirasına ve Afrika deneyimine dayanan bir sanat yaratmasıyla ünlü bir sanatçıdır. Crosby 16 yaşında Amerika Birleşik Devletleri’ne taşınmış, Swellmore Koleji’nde Mellon Mays Lisans Üyesi olarak sanat ve biyoloji okumuştur. Daha sonra ise Yale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nden Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesi almadan önce Pennsylvania Güzel Sanatlar Akademisi’nde bir bakalorya sonrası sertifika almaya başlamıştır. Akunyili, ilk kez 2011’de Harlem’deki çok saygın Studio Müzesi’nde ikamet eden sanatçı olarak seçtiği, 2014’te Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi’nin James Dicke

Çağdaş Sanat Ödülü'nü kazanan ve Hammer Müzesi'nde kişisel bir sergi açmıştır. 2015 yılında, 2016'da John D. ve Catherine T. MacArthur Vakfı'ndan McArthur Genius ödülünü kazanan ve Grand Angeles Los Angeles'taki Çağdaş Sanat Müzesi'ni saran duvar resmini tasarlayan, 2016'da Yılın Financial Times Kadını seçilmiştir (Sanal-22, 2019).

Alejandro Almanza PEREDA (1977-)

1977, Meksika doğumlu sanatçı, New York ile Meksiko arasında yaşamakta ve çalışmaktadır. Almanza, Meksika ve ABD'nin farklı bölgelerinde de yaşamıştır. Bundan etkilenen sanatçı, farklı kültürlerin tehlike ve riski nasıl algıladığına ilgi duymaya başlamıştır. Almanza, heykeller ve sualtı videoları yaratmak amacıyla nesnelere hem kavramsal hem fiziksel olarak sorgulayarak maddesellik kavramlarına odaklanıyor. Sanatçı, San Fransisko Sanat Enstitüsü, Meksiko'daki Museo El Eco ve New York'taki Art in General gibi farklı kurumlarda kişisel sergiler düzenledi. Çalışmaları ASU Museum, Meksiko'daki Musei de Arte Moderno, New York'taki El Museo del Barrio ve Queens Museum'da düzenlenen sergilere dâhil edilmiştir (Sanal-23, 2019).

Gözde İLKİN (1981-)

1981 yılında istanbulda doğumlu sanatçı, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde resim eğitim almış ve Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisans yapmış ve eserlerinde günlük yaşamın sosyal ve psikolojik yönlerini işlemek amacıyla, işlerini kumaş, kâğıt ve buluntu nesnelere üzerinde hazırlamaktadır (Sanal-24, 2019).

Monica BONVICINI (1965-)

1965, Venedik, İtalya doğumlu sanatçı, 2003'ten beri Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'nde Sahne Sanatları ve Heykel Sanatı Profesörü olarak görev yapmış ve çalışmaları, Berlin Bienali (1998; 2003; 2014); La Trienna, Paris (2012); İstanbul

Bienali (2017; 2003) ve Venedik Bienali (1999; 2001; 2005; 2011; 2015). Gates, İngiltere'de Baltık Çağdaş Sanat Merkezi'nde kişisel sergiler düzenlemiştir. Bunlar; (2016/17) Kunsthalle Mainz, Almanya (2013); Deichtorhallen Hamburg, Almanya (2012); Centro de Arte Contemporaneo de Málaga, İspanya (2011); Kunsthalle Fridericianum, Kassel (2011); Chicago Sanat Enstitüsü, IL (2009); Modern Sanat Oxford, İngiltere (2003); ve Palais de Tokyo, Paris (2002) (Sanal-25, 2019).

Latifa ECHAKHCH (1974-)

1974, Fas doğumlu sanatçı, Cergy-Pontoise'deki Ulusal Sanat Okulu'ndan ve Lyon'daki Ulusal Güzel Sanatlar Okulu'ndan mezun olmuştur. Halen İsviçre'deki Martigny'de yaşamakta ve çalışmaktadır (Sanal-26, 2019).

Viktor LEGUY (1979-)

1979 yılında São Paulo, Brezilya da doğumlu sanatçı, Eserlerinde tarihe doğrudan müdahale etmek ve belirli bilgi kümelerini kurtarmak amacıyla mevcut olguların ve arşivlerin yeniden imzalanmasını önermiştir, (Paço das Artes, 2016) Emma Thomas Gallery'de kişisel sergiler düzenlemiştir. (2014) ve MARP-Museu de Artes Ribeirão Preto'da (2014) ve FUNARTE-SP'de FUNARTE Çağdaş Sanat Ödülü (2015) ile FUNARTE-SP'de bir sergi düzenlemek üzere seçilmiştir. Ayrıca Brezilya ve yurtdışında çeşitli karma sergilere katılmıştır. "İstanbul Bienali" (2017), F4 / un'idea di Fotografia / Treviso / İtalya (2017), "8.Salon" (Niklas Schechinger Gallery, Hamburg, Almanya, 2014), "Dünya Buradaydı" Oslo, Norveç, 2013). Satın Alma Ödülü 38. SARP / MARP (Ribeirão Preto-SP, 2013), CQ-Creative Quaterly Award 26 (ABD, 2011-12) katıldığı sergiler arasında yer almaktadır (Sanal-27, 2019).

Ali TAPTIK (1983-)

1983 yılında İstanbul'da doğmuştur, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden mezun olan sanatçı, Yüksek lisans eğitimine de aynı okulda

sürdürmüş ve tezini “19. Yüzyıl İstanbul Fotoğraflarında Kent ve Mimari'nin Temsili” üzerine yazmıştır. Hala Mimari Tasarım programında doktora öğrencisi olarak eğitimine devam etmektedir. İTÜ Güzel Sanatlar Bölümü'nde fotoğraf üzerine dersler vermektedir. “Remembering Me” (2000-2005) isimli ilk projesi otobiyografik fotoğrafların kentsel peyzajla kontrast oluşturduğu ve kişisel tarihini yeniden oluşturmaya yönelik bir çalışmadır. İkinci serisi olan “Kaza ve Kader” birbirine bağlı birikmiş kentsel gerçekliklerin deneyimlenmesinin, tesadüfler, insanlar, mekânlar, ilişkiler ve duygular üzerine etkileri hakkındadır. “Kaza ve Kader” kitap olarak Filigranes Editions tarafından Fransa'da 2009 yılında basılmıştır. “Familiar Strangers” isimli serisi kentsel alanla ilgili strüktür ve bağları ele almış, kendi mahallesinde şehrin bileşenleriyle bağ kurmuştur. “Nothing Surprising” isimli serisi ise “Kaza ve Kader” ile başladığı kitap serilerinin ikincisini oluşturur. “Nothing Surprising” serisi kendini şehir yaşantısındaki kriz ve direniş temasına yoğunlaşır. Bu projelerle birlikte taptık, devam eden serilerinde de şehirle insan arasındaki ilişkiye odaklanmış ve kente analitik bakışları da işlerine dâhil etmiştir. Taptık “İstanbul'u Resmetmek – Türkiye'nin Görsellik tarihine Giriş” isimli iki ciltlik kitabın ortaya çıkartmıştır. Prof. Dr. Uğur Tanyeli ve Bülent Erkmen'le iş birliği içinde bulunmuş. Aynı zamanda İstanbul'da bulunan Yayıncılar Kolektifi Bandrolsüz'ün kurucularındadır (Sanal-28, 2019).

Yonamine (1975-)

1975 yılında Luanda, Angola da doğan sanatçı, çalışmaları arasında resim, çizim, fotoğraf, duvar yazısı, video ve dövme ve vücut sanatı gibi diğer alanlarla da ilgilenmektedir. Çalışmalarını genellikle büyük duvar resimleri gibi fotoğraf ve videolarla da dile getirmektedir. Çalışmalarında, sanatçı birçok çeşitli nesnelere ve malzemeler kullanmaktadır (Sanal-29, 2019).

Mark DİON (1961-)

1961 yılında, ABD de doğan sanatçı, Geleneksel sergileme yöntemlerinden uzaklaşmış farklı yöntemlerde eserlerini üretmeye devam etmektedir. Estetik ve akıl

konvansiyonlarını sorgulamakta olan Dion, MA, Connecticut'taki Hartford Üniversitesi'nde sanat eğitimi almıştır. Dion'un eserleri, New York'taki Modern Sanat Müzesi, Londra'daki Tate Galerisi, Pittsburgh'daki Carnegie Sanat Müzesi, Paris'teki Centre Pompidou ve Seattle Sanat Müzesi gibi koleksiyonlarında yer almakta ve ayrıca New York, NY'da yaşamakta ve çalışmaktadır (Sanal-30, 2019).

Henrik OLESEN (1967-)

1967 yılında, Danimarka da doğan sanatçı, Sosyal ve politik normalleşmenin kurallarını ortaya çıkarmak için iktidar yapılarını ve bilgi sistemlerini araştırmaktadır. Sanatçının derinlemesine araştırmalara dayanan projeleri, yasal kodlar, doğa bilimleri, sanat tarihini içeren birçok konuyu ele almıştır. Eserlerinde afişler, el ilanları, metinler, kolajlar, bulunan heykelimsi eserler üretmektedir (Sanal-31, 2019).

EK-2

SANATÇI GÖRÜME FORMU

1. Can you tell me a little about yourself?

I am from São Paulo, Brazil a city strangely plural in its qualities and inequalities, which repels and attracts you at the same time, where the borders themselves are increasingly blurred, difficult to delimit sometimes. And I am like all Brazilian fruit of the mixture, of the amalgam, in my case, between Italians, French, Spaniards, Portuguese and Pataxó Indians, this DNA helped me to raise several questions, throughout my existence, what was mine, and what was from another place, who I was really being a kind of hybrid carrying a bag that I am decoding and requalifying every day, thus seeking to put it in perspective, understanding my micro cosmos maybe part of the macro cosmos is naturally revealed as a sound wave that is emitted hits something, something else, and so succeeds at some point back with new information about his course. As the Brazilian writer Oswald de Andrade once said: "I'm only interested in what is not mine ..."

2. Which exhibitions did you attend before?

I have participated in several exhibitions here in Brazil and in countries like Italy, France, Spain, Finland, USA, Argentina, Uruguay, China, Turkey, Germany, Switzerland and others... in many of these cases I spent periods of research and residence in these places, usually putting me out of the comfort zone of the studio, causing a friction of different formalities in my process and in my surroundings. Among these exhibitions I can mention some that have marked my journey till here, such as the last Istanbul Biennial (2017), the exhibition "A good neighbor on the move / Pinakothek der Modern / Munich, Germany (2018), F4 / un'idea (Sesc Sorocaba, São Paulo, 2015), SideShow / Heiska Cultural Center (Haukijärvi, Finland), 2013), as well as the 38th SARP / MARP Acquisition Award (Ribeirão

Preto-SP, 2013) in addition to the FUNARTE Contemporary Art prize / Brazil (2015).

3. What are the issues in your art and your works?

I am interested in a variety of things that at some point may arise during my work process, many of these subjects seem to have no connection at first sight, but I tend to create systems, or networks of open thinking, which flow through the flow of co-relations naturally. These issues come together with the practice of hybrid production processes, such as issues related to public space, the construction of collective history, conviviality and visual culture in specific sociocultural and political contexts. My research still investigates concepts such as authenticity and different types of systems, their devices and the relationship of failure in these processes. One of the proposals of the works follows the idea of re-signification of facts and archives already existent, with the intention to operate a direct intervention in History and to rescue specific sets of information.

4. 15. Can you briefly talk about the process of the Istanbul Biennial?

Structures for invisible borders, 2016. is an ongoing research since 2015, which seeks to reorganize old narratives about periods of immigration in São Paulo, from a deconstruction of narrative taken as contained in official public and private teaching materials. The book Snips of Old São Paulo (Geraldo Sesso Junior) is used today as material and research source for history students in public and private schools in São Paulo, showing a caricature, and positivist quite mistaken view about the advent of immigration in the cities of São Paulo, erasing important facts that occurred there, that changed the course of the São Paulo development in addition to leaving cultural and religious deep marks. The research sought through some "characters" mentioned in the book, an investigation of their real stories that were lost in public archives, local informal and personal files of several families, direct descendants of the characters mentioned in the book of Geraldo Jr. Sesso

Thus oral files collected during the months of research in these immigration strongholds today preserve lost fragments, in the form of objects, documents, photos, and others that were exchanged with the artist by other disclosure of personal objects, giving rise to one other contact relationship and expanding the possibilities of understanding of history erased by narratives and discourses established by the power (taking advantage of education) of the state.

Silence in industries Orion S / A, Militiamen in Largo Concordia, Cruises and Holy Crosses, Dito das Graças, among others, nominate some works from this series, which are a kind of expanded portrait in each case, stories told and retold successive times. The works are painted with a white pigment, in horizon line upwards, suggesting a kind of annulment, of erasure, of whitening where above this line all ceased to exist. or has been deleted, so that it could start "from zero", as the living room of a house, that when operating this action opens up space for the new, where the white color symbolizes among many things, this predominantly Western aesthetic model which also cleans in a cold and effectively manner.

The second part of the series commissioned in partnership with the 15th Istanbul Biennial, in its first part arises from a proposal for the formulation of unofficial narratives about the image of the other, the one who are observed, regarding immigration and migration in Brazil. A collaboration made with relatives of those who were "portrayed" in a specific book (Snips of old São Paulo) used in high school in São Paulo, which portrays, through short stories, the immigrant who lived in São Paulo until 1980- a reduced and folkloric image. In Istanbul the work continues through this collaborative action, in an attempt to produce a document similar to a blank passport, gathering 10 stories connected to a series of objects from 10 collaborators. These objects were exchanged for other personal objects that I took with me, which later were painted with the white color used in the exhibition space, from the horizon line up. In this later phase the research points to the mapping of alternative cultural resistance sites in the city of Istanbul (like Arthere in Kadiköy and Pages café in the Fener area - this one serves as a café, library and bookstore in a

three-story wooden house in the city's oldest neighborhood, a literary haven that sprang up for young Arab exiles - mainly Syrians but also Iraqis, Libyans and Yemenis.), which integrate immigrants, refugees and general stakeholders into actions involving multidisciplinary and artistic practices, which, as a consequence, enable the deconstruction of the labels that are reproduced by the media and society over the years about this other. An alternative action and not of reaction, relating the concept of the exchange practiced by Amerindian tribes, the perspective of the construction of home, border and horizon, thinking of other possible strategies of resistance that construct symbolic places of the internal and external culture in any place.

Conceptual supplementary information:

BAUMAN, 2001 (2000) speaks of the existential tremors that reach the mechanisms of self-identity and that fluidify the certainties. Uncertainty, a hallmark of any migrant life, is the mark of our age, and so being a migrant is the experience of our time.

Identifying a territory implies becoming part of certain social circles and networks of places and itineraries sharing a collective feeling about cultural signs, codes and practices. This makes it possible to enter into the place system by understanding the socio-spatial organization and the functioning of the networks of places. Territorial identification leads individuals to develop strong attachment to places by seeing themselves as an integral and active part of it by participating in the creation of their geostructures and employing in their landscape a complex semiography capable of expressing and representing their conception of the world.

Through a mapping in the Istanbul / Turkey region, two places currently propose a strengthening and a proper cultural fixation strategy, which has grown and altered established discursive logics. In this context, the immigrant or migrant becomes an otherwise historical agent, an example of how this individual can propose alternative actions, reversing the current, worn-out imagery logic that

miscellaneous media channels insist on reproducing, focusing on negative and limiting view regarding this individual. Pages café / bookstore and Arthere propose alternative strategies of creation and own cultural circulation, through meetings between different people, talk groups, independent poetry production, experimental cinema, production of multi-media shows, drawing, music and various other. Understanding in the same way the proposed Structures for invisible borders is placed as a collaborative action among several voices and historical actors parallel to the official narratives. The narratives about the formation of the image and identity of the "other" meet with this proposal of elaborating a alternative terrain to the official, within the context of the production of a publication similar to a passport, a document with a symbolic value that concentrates the structure of the universal passport, its main terms, man-made dictionary definitions - symbols, socio-political terms and concepts - indicating the invisibility of the user in a global context, but including the personal histories of 10 people of different nationalities, professions and realities, who collaborated in order for a symbolic parallel structure to take shape. In the same way each of these narratives also appears as the outline of a large physical "body" in space, composed of different exchanged objects, next to an image produced referring to the holder of each of these stories, forming flawed "portraits", sets without a face, a great historical body silenced by a white painting in the upper half relative to their horizon, a symbolic invisibility, or an erasure, or a whitening, making room for something to be "projected" there, in the upper half, disappears in the place that receives them, mutating these voices, and pointing out other perspectives on the visual and narrative structures that operate around each of us.

5. What do you want to say about your works?

What may be a mental note for me is the fact that the works are ways of creating links with the observer, the collaborator, and the world in general, but mainly with myself, I have learned a lot in this process, let them have autonomy, say what they need and when, at the most I am interested in disturbing, confront the old

truths, create noises, and many questions, and I see that the works accompany me in this daily saga.

Victor Leguy

Artista e Pesquisador

victorleguy.com

55.11.982198657

skype: elguy.

On 16 Apr 2019, at 15:16, seda sakir <sedasakir001@gmail.com> wrote:

<viktor leguy.docx>

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Seda Şakir
Doğum Yeri:	ADANA
Doğum Tarihi:	26.10.1992
Medeni Durumu:	Bekâr
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	Ahmet Karabucak İlköğretim Okulu
Ortaöğretim:	Ahmet Karabucak İlköğretim Okulu
Lise:	Akif Palalı Anadolu Lisesi
Lisans.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi – Resim Bölümü
Yüksek Lisans.	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü – Resim Anasanat Dalı – Resim Sanat Dalı
Becerileri:	Resim yapmak
İlgi Alanları:	Sanat, Müzik.
Halen Yaptığı İş:	

İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	Dr. Öğr. Üyesi Hafize PEKTAŞ
Tel:	0552 407 86 87
E-mail:	Seda014634@hotmail.com
Adres:	Şahintepe Mahallesi Mustafa Gömeç Apartmanı B blok Kat 10 No 28 Sarıçam/ADANA

İmza:

Alâaddin Keykubat Kampüsü Selçuklu 42079
KONYA Telefon : (0332) 241 0521-22 Faks : (0332) 241 0521-24
e- posta : sosbilens@selçuk. edu.tr Elektronik Ağ: www. Sosyalbil.selçuk.edu.tr